

XX SETMANA DE CINEMA FORMATIU

17 al 21 de novembre de 2014

Saló de Graus de la Facultat de d'Educació
Campus Mundet. Universitat de Barcelona
Edifici Migdia I, 4a. planta
08035 Barcelona

La Música i el Cinema Formatiu

©**Núria Rajadell Puiggròs i Núria Lorenzo Ramírez (coordinadores)**

Grup de Recerca Consolidat GIAD 1389–2014 i Seminari de Cinema Formatiu

Núria Lorenzo, Teresa Godall, Aurora Bosna, Cèlia Romea, Maria Antònia Pujol i Diana Castillo, Joan Mallart, Ramona Valls, Marià Baqués, Saturnino de la Torre, Sandra Martínez, Paula Scherre, Aleycel Poulain, Montse González, Adriana Díaz, Nacho Jarne, Núria Rajadell, Ruth Torres, Verónica Violant, Maite Bracamonte, María de Borja, Elia López, Angels Renom, Urgell Poch, Immaculada Bordas, Núria Fustier.

Amb la col.laboració de Màximo Guzmán i el Centre de Recursos del DOE

Taula de continguts

1. AL NOVEMBRE FEM 20 ANYS!!!!	4
2. PER QUÈ LA MÚSICA ?	5
3. OBJECTIUS	6
4. PROGRAMA DE FESTES	7
5. APRENDRE DEL CINEMA	8
6. FITXES DE LES PEL·LÍCULES	11
6.1. AIXÒ ÉS RITME!: CONECTAR COS I ÀNIMA EN UN PROJECTE COMÚ	11
<i>Núria Lorenzo, Teresa Godall i Aurora Bosna</i>	
6.2. BON NADAL: MÚSICA PER UNA TREVA	19
<i>Cèlia Romea, Maria Antònia Pujol i Diana Castillo</i>	
6.3. ELS NOIS DEL COR: RECONÈIXER EL TALENT	23
<i>Joan Mallart i Ramona Valls</i>	
6.4. EL PROFESSOR HOLLAND O EL COMPROMÍS PER L'EDUCACIÓ	27
<i>Marià Baqués, Saturnino de la Torre i Joan Mallart</i>	
6.5. EL MIRACLE DE CANDEAL, UN ALTRE MÓN ÉS POSSIBLE	35
<i>Sandra Martínez, Aleycel Poulain i Paula Scherre</i>	
6.6. AMADEUS I EL DESIG PER L'EXCEL·LÈNCIA	39
<i>Montse González, Adriana Díaz i Ignacio L. Jarne</i>	
6.7. QUATRE MINUTS PER DONAR UNA NOVA OPORTUNITAT	43
<i>Núria Rajadell, Ruth Torres i Verónica Violant</i>	
6.8. EL TRIOMF D'UN SOMNI O PERCEBRE LA BELLESA	47
<i>Maite Bracamonte, Maria de Borja i Èlia López</i>	
6.9. EL QUARTET: AUTOESTIMA, SOLETAT I VELLESA	51
<i>Àngels Renom, Immaculada Bordas, Urgell Poch i Núria Fustier</i>	

1. AL NOVENBRE FEM 20 ANYS!!!!

“Som criatures musicals de forma innata des del més profund de la nostra natura”

Stefan Koelch

Seguint la trajectòria iniciada l'any 1995 amb la I Setmana de Cinema Formatiu, en aquesta ocasió es posaran en comú les reflexions al voltant dels aspectes relacionats amb la Música i el Cinema Formatiu.

Aquest novembre tornem amb la XX Setmana del Cinema Formatiu, una activitat consolidada del Campus Mundet i en la que acostumen a participar any rera any al voltant d'uns mil estudiants i una trentena de professors i professores.

La música ens uneix, ens emociona, ens tranquil·litza, ens anima, ens entristeix,... ens acompanya al llarg de tota la nostra vida. Hi ha cultures sense escriptura, però no trobem cultures sense música. La música està present en les nostres vides i també en el cinema. La música il·lumina qualsevol celebració de la nostra vida i es troba en totes les cultures al llarg de la història.

És per aquest fet que aquest curs que celebrem la XX Setmana de Cinema Formatiu en el marc del Seminari de Cinema Formatiu dins el Grup Consolidat de Recerca GIAD 1389-SGR.2014, que ho volem celebrar amb música i volem que la música sigui el nostre eix central de treball, celebració i trobada.

Agrair a tot el professorat, col·laboradors i estudiants que al llarg d'aquests 20 anys han participat d'una manera o una altra en aquesta activitat i agrair també als que han fet que aquesta vintena setmana sigui possible.

Aquest dossier ha estat coordinat per les Dres. Núria Rajadell i Núria Lorenzo, però sense la feina d'equip no hauria estat possible. Els equips que han treballat cadascuna de les pel·lícules i que les presentaran als estudiants. Els noms i cognoms de cadascun d'ells i elles estan a la portada del document, però també fem constar aquí la seva autoria per ordre d'escriptura i equips de treball.

Núria Lorenzo, Teresa Godall, Aurora Bosna, Cèlia Romea, Maria Antònia Pujol i Diana Castillo, Joan Mallart, Ramona Valls, Marià Baqués, Saturnino de la Torre, Sandra Martínez, Paula Scherre, Aleycel Poulain, Montse González, Adriana Díaz, Nacho Jarne, Núria Rajadell, Ruth Torres, Verónica Violant, Maite Bracamonte, María de Borja, Elia López, Angels Renom, Urgell Poch, Immaculada Bordas i Núria Fustier

Així com l'agraïment a Màximo Gúzman, responsable del Centre de Recursos del DOE que sempre ha col·laborat en fer realitat aquesta Setmana de Cinema Formatiu, al Departament de Didàctica i Organització Educativa i a la Facultat d'Educació que sempre han donat el seu suport, així com al Grup de Recerca Consolidat GIAD SGR-2014-1389.

“Si vols anar ràpid vés sol, si vols anar lluny vés acompanyat”

proverbi africà.

2. PER QUÈ LA MÚSICA ?

Tal i com reflecteix aquesta imatge, la música hauria de ser la segona llengua obligatòria de totes les escoles del món. La música, encara que no volem, ens acompanya al llarg de la nostra vida, des de que naixem fins que morim; la compartim amb els nostres amics quan celebrem l'aniversari o quan arriba Nadal; quan som petits o quan som grans... la música és aquell llenguatge capaç de treure'ns un somriure en moments en què estem una mica estorats, o bé ens provoca algunes llàgrimes quan estem lleugerament sensibles..

I per tant, celebrar el XX aniversari d'aquest agradable camí que hem estat compartint amb un munt de companys de viatge amb aquesta temàtica sempre ens farà estar a prop els uns dels altres. Pensem en aquells alumnes, estudiants de diplomatura, de llicenciatura, de grau, de màster o de doctorat, que ara ja són uns grans professionals de l'educació, a les aules o fora d'elles, uns bons pares i mares de família... però sempre uns grans professionals de l'educació; pensem en aquells companys i companyes de trajectòria docent, molts d'ells ja jubilats o pre-jubilats, altres que estan iniciant el camí de la vida universitària amb molta il·lusió... quin goig de poder-nos trobar i retrobar sempre que desitgem, sense murs burocràtics i amb els braços ben oberts !!!

La música ens permet perfectament aquesta obertura al món, a la transmissió de valors tant per joves com per no tan joves... i per aquesta ocasió hem volgut referir-nos a la importància que té la música per oferir una segona oportunitat, per trencar barreres i fronteres, per apropar-nos més enllà de països i llengües, per deixar a segon terme la crua realitat i mirar endavant amb optimisme.

Volem i desitgem que, sempre que ens sigui possible, utilitzem la música a les classes, a les sessions de formació... perquè ben segur atraparem l'alumnat amb major alegria i entusiasme.

Aquesta Setmana ha estat especialment complexa d'arrodonir, perquè moltes pel·lícules al llarg de la història han aprofitat el llenguatge musical per transmetre les seves finalitats i objectius pretesos, i finalment hem optat per una petita mostra d'aquest ampli ventall... que resta obert per qualsevol que el vulgui ampliar. El temps és limitat, i per tant no resulta tan senzill sobrepassar-lo en aquests moments, comptant des del 17 fins el 21 de novembre... resta a les vostres mans !!!

Esperem i desitgem que gaudiu d'unes sessions de cinema, i que us estimuli a traslladar-ho quan tingueu al davant algunes persones que juguin aquest paper d'alumne. Molt bona Setmana de Cinema Formatiu !!!

3. OBJECTIUS

Les Setmanes del Cinema Formatiu tenen un caràcter de trobada, d'intercanvi, de treball interdisciplinar, de compartir junts una bona estona veient un pel·lícula interessant i comentant-la junts estudiants de diferents ensenyaments i titulacions que compartim espais al Campus Mundet, així mateix és una activitat oberta a d'altres persones. Els objectius bàsics són tres:

- Despertar l'interès pel cinema com a un potent recurs didàctic per treballar en qualsevol procés i escenari de formació
- Aprofundir en la importància de la música en una societat com la nostra, diversa, plural i globalitzada, en la que el nostre alumnat haurà de viure i treballar; a partir del visionat i reflexió posterior de pel·lícules específiques, amb la col·laboració de professionals experts en el tema específic
- Donar a conèixer, a través de les diferents pel·lícules i les sessions de debat i intercanvi d'opinions corresponents, les possibilitats educadores que tenim per forjar aquest doble llenguatge com són la música i el cinema.

Més enllà d'aquests objectius enfortim les nostres relacions i la vida del campus universitari, això com la relació amb els altres.

4. PROGRAMA DE FESTES

Presentem el Programa com a programa de festes, perquè la música de les pel·lícules farà que cada sessió sigui una petita festa.

Les pel·lícules seleccionades que configuren el Programa, han estat fruit del debat i reflexió de la tasca del Seminari de Cinema Formatiu del grup GIAD des de fa uns mesos, girant per aquesta ocasió al voltant de la temàtica transversal i internacional com és la música, el gran llenguatge que travessa gairebé totes les fronteres.

Cada sessió ha estat preparada de manera acurada per un equip de persones i amb una finalitat específica, atenent el col·lectiu divers de persones que convivim en el Campus Mundet, així com l'horari de matí i de tarda en què l'estudiantat assisteix a les sessions de classe presencial.

XX SETMANA INTERNACIONAL DE CINEMA FORMATIU La Música i el Cinema Formatiu		
17 a 21 de Novembre 2014. Saló de Graus. Facultat d'Educació Edifici Migdia I, 4^a. planta		
HORARI	PEL·LÍCULES	EQUIP DE PROFESSORAT
Dilluns matí 8.30 h.	Esto es ritmo !!! <i>Sessió d'inauguració</i>	Núria Lorenzo, Teresa Godall i Aurora Bosna <i>Representació institucional i grup GIAD</i>
Dilluns tarda 18.30 h.	Feliz Navidad	Cèlia Romea, Maria Antònia Pujol i Diana Castillo
Dimarts matí 10.30 h.	Los chicos del coro	Joan Mallart i Ramona Valls
Dimarts tarda 17.30 h.	El profesor Holland	Marian Baqués, Joan Mallart i Saturnino de la Torre
Dimecres matí 8.30 h.	El milagro de Candeal	Sandra Martinez, Aleycel Poulain i Paula Scherre
Dimecres tarda 15.30 h.	Amadeus	Montse González, Adriana Díaz i Ignacio L Jarne
Dijous matí 10.30 h.	Cuatro minutos	Núria Rajadell, Ruth Torres i Verónica Violant
Dijous tarda 18.30 h.	El triunfo de un sueño	Maite Bracamonte, Maria de Borja i Èlia López
Divendres matí 10.30 h.	El cuarteto	Àngels Renom, Immaculada Bordas i Urgell Poch
Divendres tarda 17.30 h.	<i>Sessió de cloenda</i> El cuarteto	<i>Save of Children i grup GIAD</i> Urgell Poch, Núria Fustier i Àngels Renom

5. APRENDRE DEL CINEMA

L'any 1994 el Grup d'Investigació i Assessorament Didàctic elabora un model per treballar, discutir i valorar les pel·lícules que volíem incloure en les Setmanes de Cinema Formatiu, una activitat a desenvolupar en el marc d'un seminari format per professorat i estudiants que impulsava aquesta activitat. El model es deia ORA, siglas d'observar, relacionar i aplicar i és l'esquema que seguint fent servir per treballar i presentar les pel·lícules quan elaborem els dossiers de debat i treball. Incorporarem en aquest apartat l'esquema de treball.

FITXA TÈCNICA

- Títol i títol original
- Direcció
- Producció
- Any de producció
- Durada
- Guió
- Fotografia
- Muntatge
- Música
- Intèrprets
- Editora o distribuïdora

A) OBSERVAR I COMPENDRE

- **Què:** tema i argument
- **Per què:** missatge que suggereix (exaltació o crítica de valors personals i socials)
- **On:** context, ambients, situacions, i societat que descriu
- **Qui:** personatges (rols, valors, situacions en les que es troben)
- **Com:** estratègies, situacions, simbolismes que s'utilitzen
- **Llenguatge cinematogràfic:** so, llum, color, paisatges, llenguatge simbòlic, plans cinematogràfics que s'utilitzen, contrastos, ...

B) RELACIONAR

- Interpretar l'argument i les escenes rellevants respecte el tema nuclear d'aquesta Setmana de Cinema Formatiu
- Relacionar idees o escenes amb aspectes educatius o de formació
- Reflexionar sobre idees que suggereix per a la formació, i relacionar-ho amb lectures o bé altres obres cinematogràfiques viscudes

- Aprofundir sobre l'aprenentatge que ens provoca respecte de la vida quotidiana i Professional

C) APLICAR A NIVELL DIDÀCTIC

- **Sentit i destinataris:** transferència a nivell formatiu: per quin tipus de curs, matèria o situació educativa seria útil aquesta pel·lícula; quins serien els destinataris; en quin escenari formatiu la treballaries
- **Objectius:** quins objectius de formació suggereixes i que podries aconseguir aprofundint en la visió i treball d'aquesta pel·lícula
- **Contingut:** amb quin contingut de formació pedagògica, inicial o permanent consideres que pot estar relacionada
- **Metodologia:** quines estratègies didàctiques plantejaries o aplicaries per a assolir els objectius d'aprenentatge pretesos, a partir d'aquesta pel·lícula
- **Documentació:** documents o lectures de recolzament per aprofundir en l'aprenentatge. Annexes de comentaris i crítiques sobre la pel·lícula. Obra literària en que es basa.

D) QÜESTIONS PER AL DEBAT

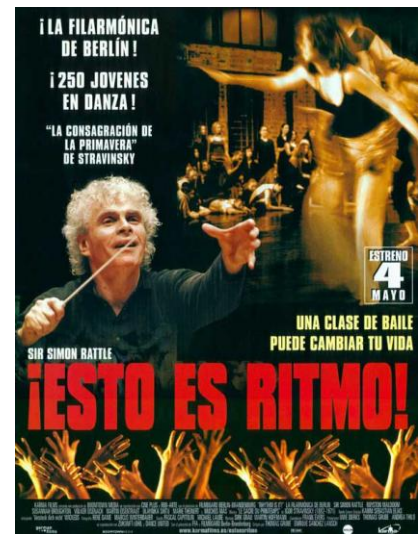
6. FITXES DE LES PEL·LÍCULES

6.1. AIXÒ ÉS RITME !!!: CONNECTAR COS I ÀNIMA EN UN PROJECTE COMÚ

Núria Lorenzo, Teresa Godall i Aurora Bosna

I. FITXA TÈCNICA

- Títol: Rhythm Is It! (cat: Això és ritme!)
- País: Alemanya 2004
- Durada: 100 minuts
- Gènere: Documental
- Intervenció: Orquestra Filharmònica de Berlín, 250 estudiants d'institut berlinesos
- Protagonistes: Sir Simon Rattle (director); Royston Maldoom i Susana Broughton (coreògrafs); Marie (14 anys), (Martin (19 anys) i Olayinka (16 anys) (tres estudiants).
- Guió i Direcció: Thomas Grube i Enrique Sánchez Lansch
- Producció: Uwe Dierks, Thomas Grube i Andrea Thilo.
- Fotografia: René Dame, Marcus Winterbauer
- Música: Karim Sebastian Elias i Igor Stravinsky
- Distribuidora: Karmafilms

PREMIS

Premis al director i al documental

- Galardó al millor Film de Bavaria, 2004
- Galardó al millor documental del cinema alemany, 2005
- Premi de la crítica cinematogràfica alemana, 2005
- German Cinema Guild Prize, 2005
- Premi Franz Hofer, 2005
- Public's Prize at the Minneapolis International Film Festival, 2005
- Galardó a Nashville per l'impacta de la Musica del documental, 2005
- Per l'escenografia de dansa als premis Brighton, 2005
- Premi del Ministeri de cultura Japonès, 2005

- Millor DVD de l'any en el Premi ECHO Classic, 2006

A Sir Simon Rattle:

- Premi D. Juan de Borbón de Música, 2008

II. MODEL ORA

A) OBSERVAR I COMPENDRE

Argument

Al curs 2004-2005, l'Orquestra Filharmònica de Berlín, dirigida per Simon Rattle (actual director) va dur a terme un projecte educatiu i artístic amb la participació de 250 adolescents sense formació en dansa clàssica. El documental expressa emotivament com un director i un equip de coreògrafs posen en escena a un grup nombrós de joves ballant la *Consagració de la Primavera* de Stravinsky. Es tracta doncs d'una experiència pedagògica, d'un taller que ens permet gaudir de processos de vida i d'aprenentatge. Destacar el valor de la bellesa i de l'art, així com de l'exigència en el treball -tant col·lectiu com individual- i la confiança en els joves que demostren un inesperat talent, sense importar la seva procedència, experiència prèvia, la seva història o condició. És un taller, explicat gairebé en dues hores (100 minuts) que es fa amb i emotiu alhora que ens permet aprendre dels diferents testimonis i processos de vida dels protagonistes mentre avancen tots plegats per un objectiu comú: gaudir de la dansa, la música, l'expressió i l'espectacle.

El missatge

El contingut és alhora emocional i crític. Es comenta en la pel·lícula que "L'art té una influència re-vitalitzadora i regeneradora per a l'ésser humà". És, doncs, una pel·lícula emotiva perquè ens acostava a la història i a les creences de sis protagonistes (tres adults i tres adolescents de diferents edats i condicions). Amb ells vivim de prop l'entusiasme, però sobretot dubtes, dificultats i èxits que els ajuden a entendre que la confiança en un mateix neix gràcies a la mirada confiada de l'altre (professional o no). És interessant també el missatge que aquesta confiança pot sorgir, com de cop i volta, quan és el resultat d'un procés on s'ha anat semblant la paciència, el valor del silenci, de l'esforç però també de la serenitat, dels reptes personals i per suposat de l'expressió corporal que connecta: música, dansa i a un mateix.

Entenem que és un documental crític perquè el seu contingut aposta per treure als músics de l'univers tancat de la sala d'assajos i de concerts, i fer-los-hi viure i veure altres funcions de la música i del seu treball. També és necessària la presència de l'art en educació. Ens diu el director britànic Rattle: "l'art no és un luxe, sinó una necessitat".

Un altre missatge, adreçat als professionals de l'educació, és el talent latent dels joves i adolescents. Aquest sorgeix quan som capaços de veure'l, calen doncs bons professionals, amb convicció i compromís que estiguin alerta, que tinguin paciència i confiança per ajudar-los a posar de manifest aquest talent.

El documental critica indirectament el sistema i els centres educatius i la manera de fer del professorat que no sempre és capaç de trencar amb la inèrcia del valor desmesurat d'allò acadèmic per sobre de l'art. Només cal veure la manca de disponibilitat d'alguns joves i adolescents davant l'aprenentatge de la dansa. Tanmateix en aquesta història

real, és justament la dansa i el contacte amb l'expressió corporal, amb les seves vivències les que donaran oportunitats per cohesionar la vida dels joves, dins i de fora de l'escola.

Finalment el projecte que es documenta no escull instituts de classes altes de Berlín, sinó que inclou a 250 joves destacant dos joves alemanys de classe baixa, amb mandra, poc èxit acadèmic i baixa autoestima, i també, un immigrant-exiliat de Nigèria, sense família i sense conèixer prou bé l'idioma.

Quan la disciplina és un fenomen allunyat i extern no pot estar relacionada amb el plaer, el propi coneixement o l'expressió d'un mateix, però quan es converteix amb un repte personal, quan hi ha confiança en l'altre, i en un mateix, llavors l'esforç dóna valor a l'experiència i al treball amb la música. La dansa permet sentir i sentir-se; és experiència viscuda i és sobre aquesta experiència compartida d'allò que ens parla aquest documental.

Context, ambients i situacions

La història transcórrer a Berlín, Alemanya, en tres escenaris: a) la sala on habitualment l'Orquestra Filharmònica de Berlín assaja i prepara concerts; i, b) al gimnàs i les aules dels instituts on dos-cents cinquanta joves s'entrenen per aprendre la coreografia de ballet clàssic de l'obra: *La Consagració de la Primavera* d'Igor Stravinsky i; finalment, al Treptow-Arena de Berlín.

El documental recull un moment històric, la primera temporada de Sir Simon Rattle com a director de la Filharmònica. És doncs un documental que reflexa l'estil del director que concep la música lligada a la vida i a l'experiència. En la pel·lícula, els músics toquen per a algú: en aquest cas joves adolescents i coreògrafs. En l'àmbit educatiu, tant el director com els coreògrafs construeixen un ambient de treball, professional i artístic en el context d'un sistema educatiu, gairebé totalment allunyat de la música clàssica i el ballet.

La pel·lícula també mostra ambients i situacions personals i íntimes de cada personatge-protagonista: els seus viatges interiors i les experiències que marquen les seves vides. Cada entrevista té el seu context, però lligades per el mateix fil conductor la Música i el Ballet.

Els personatges

- **Sir Simon Denis Rattle**, (Liverpool, 1955). Director principal de l'Orquestra Filharmònica de Berlín (BPO), fundada al 1882 i considerada com una de les millors del món. Des del seu nomenament, Rattle ha reconvertit la Filharmònica en una fundació, aconseguint que les seves activitats ja no estiguin sota el control dels polítics sinó dels seus integrants. Sir Rattle creu i confia en la força interior dels joves i dels músics així com la necessitat de transformar la realitat encarada de dues institucions: la música, considerada clàssica, i la formació dels joves, als centres educatius.
- **Royston Maldoom**, coreògraf, nascut el 1943, va iniciar la seva carrera com a ballarí al 1975. Ha ocupat alts càrrecs en l'àmbit de la dansa al Regne Unit. Ha estat coreògraf al Dance Theatre of Harlem, al Scottish Ballet, al Irish National Ballet, al Ballet Nacional del Perú i d'altres ballets. També ha coordinat projectes educatius amb nenes i nens del carrer, joves i escolars immigrants a Alemanya i Amèrica. En el documental té el rol d'educador i a vegades actua

amb duresa reptant els adolescents a treure la passió, l'afany per aconseguir allò que pot semblar impossible: trobar la confiança en ells mateixos. Creu, per sobre de tot, en el poder de l'art de la Dansa i en el talent, sovint latent, dels joves.

- **Susana Broughton**, coreògrafa, formada a Nova Zelanda (Universidad de Cantorbery). Ajudant de Royston Maldoom, aporta al treball la seva sensibilitat i constància respecte el potencial artístic dels joves. S'ha especialitzat en grups d'infants i també d'adults amb dificultats (avis, NEE) treballant tant a Nova Zelanda com a Anglaterra. Abans de participar en la Consagració de la Primavera, va treballar amb en un taller similar amb infants entre 8 i 22 anys en una obra de Ravel.
- **Marie**, amb 14 anys, valenta, accepta el repte que els coreògrafs proposen. Se sap mandrosa i que no és tòtila, però l'escola no l'interessa. A través de la dansa descobreix el plaer de l'esforç i la sorpresa d'una gran seguretat en ella mateixa. Quan, descobreix que si un creu en allò que fa, justament, fa que les coses siguin possibles.
- **Martin té** 19 anys. Escèptic, a l'inici, no es troba a gust amb el ballet i té dificultats per memoritzar i aprendre la coreografia. Finalment, al llarg de les vuit setmanes d'assaigs, se sent ben predisposat tot i que en algun moment pensa deixar de participar en el projecte. La força, la tenacitat i la capacitat d'empatia del coreògraf, Royston Maldoom, li fan veure, els petits èxits en el taller de dansa. La experiència del taller li dóna la confiança quan veu les seves possibilitats i el sentit a allò que fan tots plegats. Després de la fimació, Martin va seguir ballant amb el grup, durant uns mesos.
- **Olayinka**, és un adolescent refugiat i nouvingut a Alemanya, des de Nigèria, té problemes amb l'idioma, però també amb la. Oliyinka, amb 16 anys, és un supervivent, és orfe de pares i va haver de marxar del su país. Troba en el taller de dansa l'oportunitat de fer amics alemanys, aprendre l'idioma i trobar un ambient familiar que l'acull. Durant els assaigs troba estratègies i situacions per comunicar-se i superar a través de cos, les dificultats de l'idioma ola cultura.

El simbolisme del documental

La representació final de l'obra ens permet viure el poder artístic i emocional de l'art de la dansa. És una obra cinematogràfica, però sobretot educativa. Preparar la Consagració de la Primavera, en vuit setmanes representa el poder de la transformació de l'individu si està més a prop d'ell mateix, més a prop de l'art de la dansa.

Llenguatge cinematogràfic

Destacar el valor de l'execució musical, no només de Stravinskysinó també de Karim Sebastian Elias. La música, al llarg de l'obra li dóna dinamisme i ritme narratiu. Destacar també la coreografia de Royston Maldoom però sobretot el tractament de la imatge i la fotografia aporten "mirades" i "punts de mira" molt variats. Hi ha doncs, sovint, canvis de plans que ajuden al dinamisme de l'obra a través de fotografies i càmeres. Els escenaris són poc variats per això, els constants canvis de pla donen alhora ritme i intimitat a la narració. Per altra banda, el tractament de la llum i de la imatge intenten donar una sensació, gens maquillada, de la realitat en cada un dels escenaris. Contrasta aquest fet amb el color del desplegament final de l'obra on els primers plans ens permeten valorar les perfeccions dels detalls en els gestos i els moviments tant de la música com del desenvolupament del ballet.

B) RELACIONAR

El documental, en sí, manté una relació estreta entre música, dansa i cinema educatiu. Les escenes que volem destacar estan relacionades amb els moments i situacions on podem veure el detall de la vida dels protagonistes, la intensitat del treball, la connexió amb un mateix, vinculant cos i ànima; present i passat, etc. I, finalment, el fil conductor del document amb un missatge clar: hem de ser responsables del nostre present per preparar el nostre futur.

Ordenem cronològicament els temes tot seleccionant **escenes**, coincidint amb la el criteri del grup de Cinema Espiritual Àgora (2009):

1. Presentació del projecte als membres de la Filharmònica de Berlin (Simon Rattle)
2. Les autobiografies
3. Concentració i disciplina
4. Connectar el cos i l'ànima
5. Una crida a la responsabilitat

1. La presentació del projecte als membres de la Filharmònica de Berlin (per part del seu nou, i encara actual director: Sir Simon Rattle).

Els premis rebuts mostren que hi ha quelcom grandios: fusionar la música clàssica, executada per l'orquestra, i la coreografia de la *Consagració de la primavera* dissenyada expressament per a 250 adolescents berlinesos, de tota mena de condició, procedència i classe social. Alumnes d'instituts, alguns molt marginals. El documental trenca prejudicis sobre la música clàssica i l'interès dels adolescents o la masculinitat i el talent per la dansa clàssica encara que s'hagi estudiat mai.

El projecte aposta per una experiència que de manera natural no s'hagués donat mai. Ja que la música y la dansa representa molt més que una expressió clàssica i desfasada del repertori escollit pels adolescents. El projecte educatiu és una aposta per constatar que la música pot transformar les persones si es posa l'èmfasi en el que ens uneix a ella i no en allò que ens separa.

2. Les autobiografies

Després de la presentació del projecte i inserides entre els primers contactes i assaigs dels adolescents, apareixen entrevistes biogràfiques d'alguns protagonistes destacant alguns fets del seu caràcter i la manera en que afronten la vida. Interessant ressaltar els contrastos: mentre que Marie ho té tot i és sent desmotivada, Olayinka ho ha perdut tot i vol ser fort i afrontar la seva vida com un repte.

Marie (14 anys) explica que els seus pares no s'entenien i que es van divorciar quan ella tenia 10 anys i ella es va quedar amb el seu pare. Sent que la seva mare no s'interessa per ella. Té dificultats per aprovar els estudis de secundària, però en part és per la seva manca de responsabilitat. Diu de sí mateixa que no és ximple, però que és vaga.

Olayinka (16 anys) és nigerià i fa sis mesos que està a Alemanya. Explica que és orfe i està sol, té dificultats per comunicar-se, per adaptar-se i tot li resulta una mica estrany, però accepta els reptes i vol viure. Amb 16 anys ha passat per moments molt difícils: la

seva família ha mort, ha hagut de deixar el seu país i començar de nou. És conscient de que està sol i ha de ser fort, s'aixeca sol i va a classe, vol viure i s'esforça en tot.

Per altra banda, **Royston Maldoon**, coreògraf, també té una història personal relacionada amb el mateix projecte artístic i pedagògic i amb els joves amb els que està treballant. En la seva adolescència també va sentir-se sol, desorientat i no confiava en els adults. Primer va viure amb la seva mare, després a un orfenat, i finalment amb un pare i una madrastra als quals no havia vist mai. En la seva infantesa i adolescència es va sentir aïllat. I no va descobrir la seva passió fins als 20 anys que va veure una pel·lícula del Royal Ballet en que sortia Margot Fontaine i Rudolf Nureyev. Aquesta història personal fa que confiï de forma extraordinària en els adolescents i que es comuniqui amb ells d'una forma diferent.

3. Concentració i disciplina

Susan Broughton, coreògrafa, pregunta en un moment donat que és el més important que han après i els adolescent diuen que la concentració, la disciplina i el silenci. A classe no aconsegueixen que estiguin en silenci. Els silenci els permet escoltar-se a ells mateixos. Estan tan acostumats al soroll que escoltar el silenci, concentrar-se i la disciplina que els està donant els agrada.

4. Connectar el cos i l'ànima

Hi ha varies escenes en les que es mostra com ànima i cos estan connectats. Com els coreògrafs, però també els adolescents i els altres poden veure en el nostre cos si tenim força o no, si ens ho creiem, si tenim por o si estem convençuts i serem capaços d'aconseguir el que ens proposem. Royston en alguna escena els ajuda a observar-se a ells mateixos i als altres i els fa pensar sobre com una classe de dansa els pot canviar la vida com a ell li va canviar. Susan ho diu amb aquestes paraules.

“L'extraordinari del cos, encara que de vegades no ho sentim o no ho pensem. Es que si el cos adopta una determinada actitud ho transmeteix a la resta del teu ésser. Així és que si un s'entrena físicament més tard acabarà encaixant emocional i mentalment. Crec que és un bon indicador del que passa en el nostre interior, ja sigui en els pensaments, en l'ànima o en les emocions. El nostre cos físic expressa com estem”
(Susan Broughton)

5. Una crida a la responsabilitat

En el desenvolupament del documental, amb la tonalitat, la mètrica, el ritme i les dissonàncies de la Consagració de la primavera els mateixos espectadors ens anem sentint responsables del nostre futur. El coreògraf ho verbalitza en una escena.

“Tots intentem contínuament garantir la continuïtat de la vida i la nostra pròpia continuïtat. Ara ens estem adonant que ho estem fent malament. I crec que un moment com aquest és oportú reprendre la idea de som responsables del nostre futur”.
(Royston Maldoon)

C) APLICAR A NIVELL DIDÀCTIC

Debat a partir dels temes plantejats en la pel·lícula

Al llarg del documental surten diferents frases que es podrien comentar. Estan relacionades amb el llenguatge de la música i la dansa, però també amb la felicitat i amb la passió, amb el que poder transformarsituacions i contextos educatius. Els sistemes educatius haurien de considerar les expressionsartístiques com la música i la dansa de la mateixa manera que l'aprenentatge de les matemàtiques, les llengües o les ciències. Encara que diferents experiments mostrem com el domini d'aquests llenguatges ajuda al desenvolupament de les persones no és gaire freqüent que en els sistemes educatius se li doni el valor i el sentit que mereixen. Amb aquesta idea es podrien plantejar activitats relacionades amb les músiques, les lletres, els ritmes i les danses que escolten i agraden als adolescents, però també amb el que implica un treball d'equip, l'amistat, la felicitat, l'aprenentatge i la transformació personal i social mitjançant un projecte artístic i pedagògic com aquest. Destaquem algunes de les frases que es diuen a la pel·lícula per plantejar aquest debat o diàleg.

Música i el silenci	<p><i>"La música no és un luxe. És una necessitat com l'aire que es respira o l'aigua que es beu."</i></p> <p><i>"Quan el silenci succeeix té lloc una veritable transformació. La ment, la veu i el so es desconnecten. A partir d'aquí, automàticament, la vista i la percepció sensorial entren en acció per poder continuar i quan això passa comença un canvi veritable".</i> (Susan Broughton)</p>
Felicitat	<p><i>"Ser feliç té a veure amb l'ànima."</i></p>
Passió i reptes	<p><i>"Si alguna cosa t'apassiona has de voler compartir-la amb els altres."</i></p> <p><i>"Vull que els joves s'adonin que la vida és un repte constant. No us quedeu quiets. No sigueu conformis-tes. Seguiu, busqueu allò que ve després i busqueu el següent moment".</i> (Royston Maldoon)</p>
Educació i transformació	<p><i>"Els que són una miqueta al marge són els que poden anar més enllà"</i></p> <p><i>"Em promets que facis el que facis sempre viatjaràs, però mai no voldràs arribar a cap lloc."</i></p> <p><i>"Una classe de dansa pot canviar la teva vida"</i></p>
Amistat i treball d'equip	<p><i>"Un amic és algú que us ajuda a progressar"</i></p> <p><i>"Han d'oblidar-se del seu ego per un moment si volem treure-li el millor partit a l'orquestra. Però si s'obliden per complet del seu ego es perd."</i></p> <p><i>"Vull que els joves s'adonin que la vida és un repte constant. No us quedeu quiets. No sigueu conformis-tes. Però és bo estar preparat. Romaneu oberts".</i> (Royston Maldoon)</p>

Expressions, evolució i sentiments davant dels reptes

Els alumnes Marie, Olayinka i Martin tenen diferents estats d'ànims que evolucionen des de l'inici al final del projecte. És una obra on els adolescent poden identificar-se amb les actituds dels protagonistes (gandul/a, il·lusionat/da, tímid/a, amb amics, segur de si mateix, solitari/a, marginat/da, estrany/a, abandonat/da, insegur/a, conscient de les seves possibilitats, desmotivats/da, etc.).

També des de l'àmbit de l'educació emocional, la música i la dansa transformen i impliquen un repte. Participar en un projecte d'aquest tipus, implica acceptar que alguns estudiants abandonen, altres tenen por, altres no s'ho creuen, mentre que hi ha d'altres que els resulta difícil sostenir el canvi. Aquest pretext, aquest mirall ens pot servir per parlar d'educació emocional i de reptes però sobretot de com els aborden els adolescent, amb qui és senten identificats i per què.

Confiar en els adolescents, l'escolta i l'expressió des de l'art

Els coreògrafs confien en els adolescents, els ajuden a superar els seus propis límits, a treballar en equip, a sentir i apassionar-se per un projecte. Com adults ens resulta difícil confiar en l'adolescència i resulta complicat que els adolescents es sentin que formen part d'un projecte real o d'un equip de treball. Amb aquest projecte s'aconsegueix i és interessant veure i observar des del punt de vista de l'educador i els professionals que treballen amb els adolescent com ens relacionem amb ells i quins són els missatges de confiança que els ajuden a millorar la seva autoestima i quin és el mirall que els ofereixen. En aquest sentit aquest documental ens pot servir com a base per debatre com confiar i creure en els adolescents, com facilitar l'escolta al mateix temps que la disciplina i el treball rigorós o com generar projectes reals que puguin entusiasmar i motivar als adolescents.

PER CONCLoure

La Consagració de la Primavera de Stravinsky com la coneguda pintura de Botticelli ens ajuden a viure l'experiència i la fusió de l'art i la dansa, una cruïlla entre música, moviment, imatge, mitologia i esclat de sentiments. Esperem que aquesta obra us agradi.

BIBLIOGRAFIA

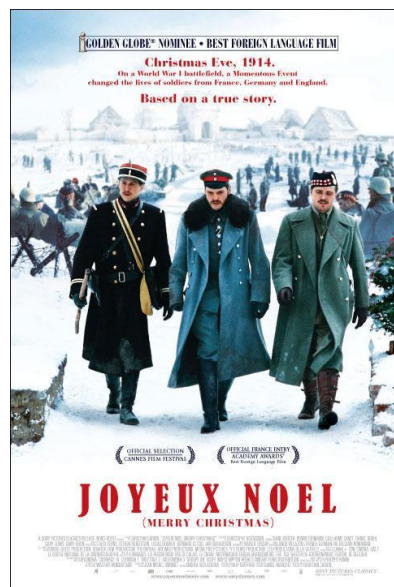
- Equipo Pedagógico Ágora (2009). *¡Esto es ritmo!* Recuperat el 26/10/2014, de <http://equipoagora.es/Cine-y-valores/Esto-es-Ritmo.htm>
- Setmana Cinema Espiritual. (2008). *“¡ Esto es ritmo !” L'altra Mirada: V Setmana de Cinema Espiritual*. Barcelona: Edebé; Secretariat Interdiocesà de Pastoral de Joventut de Catalunya i les Balears. Recuperat el 26/10/2014, de http://www.bisbatsantfeliu.cat/uploads/recursos/noticia/santfeliujove/1590/ca/03_Esto_es_ritmo_-_BAJA.pdf

6.2. BON NADAL: MÚSICA PER UNA TREVA

Cèlia Romea, Maria Antònia Pujol i Diana Castillo

I. FITXA TÈCNICA

- Títol i títol original: Joyeux Noël
- Direcció: Christian Carion
- Producció: Coproducció França -Alemanya -Bèlgica-Rumania
- Any de producció: 2005
- Durada: 115 m.
- Guió: Christian Carion (Basada en fets reals de les memòries: *Batailles de Flandres et d'Artois 1914-1918* de Yves Buffetaut y *Der kleine Frieden im großen Krieg*, de Michael Jürgs.
- Fotografia: Walter Vande Ende
- Música: Philippe Rombi
- Intèrprets: Diane Kruger, Benno Fürmann, Daniel Brühl, Guillaume Canet, Gary Lewis, Dany Boon, Rolando Villazón, Alex Ferns, Lucas Belvaux, Steven Robertson, Frank Witter, Bernard Le Coq, Ian Richardson, Thomas Schmauser
- La pel·lícula va ser nominada a l'Oscar en la categoria de Millor Pel·lícula en llengua estrangera en el seu 78ª edició.

A) OBSERVAR I COMPENDRE

Què: tema i argument:

Tema relacionat amb la Primera Guerra Mundial i l'ambient dels soldats a les trinxeres. Es coneix com a Treva de Nadal de 1914. Va ser un breu alto el foc no oficial que va ocórrer entre l'Imperi alemany i les tropes britàniques estacionades en el front occidental. A la trinxera britànica, un clergue escocès tracta de reconfortar als combatents; un tenor alemany rep la inesperada visita de la seva esposa, una soprano, una trobada que encanta als oficials (basat en el cantant Walter Kirchhoff i interpretats amb les veus de Natalie Dessay i Rolando Villazón) creen el clima propici per declarar una treva; pel costat francès, un tinent que enyora els seus, i ha perdut una cartera amb records personals s'esforça per mantenir la moral pròpia i la dels seus homes. I de sobte, passa una mena de miracle. El tenor canta, el pastor respon amb la seva gaita, els soldats francesos aplaudeixen ... I, amb increïble naturalitat viuen una inesperada treva, un moment de germanor que, potser, podrien esforçar-se a perllongar ...

Per què: missatge que suggereix(exaltació o crítica de valors personals i socials)

L'argument pretén reflectir la sensació de solitud dels soldats al camp de batalla en dies senyalats com els de les festes de Nadal i el què, aparentment ben poca cosa, pot fer

canviar les vides de les persones en un moment donat. En aquest cas és la música la que ajuda a crear una germanor impensable en una guerra entre els fronts oposats.

On: context, ambients, situacions, i societat que descriu.

La història principal es desenvolupa el 24 de desembre de 1914, quan les tropes alemanyes van començar a decorar la zona al voltant de les seves trinxeres a la regió de Ypres, Bèlgica i sobretot a Saint-Yvon (anomenat Saint-Yves, en Plugstreet / Ploegsteert - Comines-Warneton), com començament de la treva.

Qui: personatges (rols, valors, situacions en les que es troben)

Els personatges principals són: **Audebert** (Tinent Francès): Es fa absolutament responsable dels seus homes. Reflexa sentit de deure que l'acompanya en tot moment. D'altra banda, té por de la batalla però sap que no li és possible mostrar aquesta por davant els altres ja que ha de demostrar fortalesa i valentia. La seva forma d'expressar el que sent és bàsicament el dibuix. A través d'ell pot descarregar el seu sentir i els seus pensaments. Audebert es basa en Maurici Genevoix, jove escriptor i mestre, amb homes al seu càrrec més grans que ell de vegades, i que aprèn el que és la responsabilitat, el sentit del deure, la por i la impossibilitat de mostrar-la. **Horstmayer** (Tinent Alemany): Tinent jueu de caràcter fort i imponent. Comença sent molt inflexible i fins i tot malhumorat. Al mateix temps és el que té la iniciativa de fer una treva, la nit de Nadal, igual que cessar el foc per enterrar dignament els morts dels tres bàndols; és el personatge més rodó al llarg de la trama. **Gordon** (Tinent Escocès): Pren la fraternitat des d'un punt més professional. Això es reflexa en el moment que explica a l'informe que escriu: "Per la part alemanya, cap hostilitat" respecte a la trobada que havien tingut els tres bàndols. El tenor Nikolaus Sprink es basa en Walter Kirchhoff. No era soldat, però va actuar en una trinxera alemanya a la nit de Nadal de 1914. Un oficial francès que l'havia vist a l'Òpera de París, l'any 1912 va reconèixer la seva veu i es va posar a aplaudir. I Kirchhoff va creuar la terra de ningú per saludar el seu admirador. Ponchel s'inspira en un soldat francès que totes les nits creuava les trinxeres alemanyes per anar a dormir a casa, amb la seva dona i els seus fills, i tornava al dia següent per lluitar.

Com: estratègies, situacions, simbolismes que s'utilitzen.

Els gestos són molt importants a tota la pel·lícula. Les petites delicadeses que són capaços de tenir entre els soldats de diferents companyies i països. La música té un paper introductori de totes les situacions que han de seguir.

Llenguatge cinematogràfic: so, llum, color, paisatges, llenguatge simbòlic, plans cinematogràfics que s'utilitzen, contrastos, ...

El relat té uns colors grisos, llevat del començament, abans de la guerra i alguns moments en el camp de batalla. La fotografia és esplèndida capaç de donar lluminositat als moments més tristos. La situació es desenvolupa a mitja llum i de nit, la majoria de les seqüències; temps, d'ambient hivernal i amb neu. Tot junt crea un ambient oníric, malgrat tot no es tracta d'una història amb propòsit melindrós. Hi ha una fotografia de plànols generals i de conjunt però els expressius, mig i curt són molt importants per traslluir els sentiments i vivències dels personatges. El paper de la música és el detonant pel desenvolupament del relat.

B) RELACIONAR

Interpretar l'argument i les escenes rellevants respecte el tema nuclear d'aquesta Setmana de Cinema Formatiu.

- Abans de la guerra: el paper de l'escola per crear tensions entre països.
- L'ambient exaltat de la joventut a causa de la idea heroica, la creença de que la guerra és necessària per salvar el seu país de les agressions del altres.
- Ja en la guerra: Quan els soldats alemanys comencen a encendre els arbres de Nadal a les trinxeres.
- El moment que sonen les gaites des escocesos i comencen a cantar els altres països.
- El moment de l'apropament amb por als altres, al fora de les trinxeres amb el risc que significa.
- El final de la situació.

Relacionar idees o escenes amb aspectes educatius o de formació.

- Cada una de les qüestions assenyalades anteriorment, pot ser un motiu de reflexió.

Reflexionar sobre idees que suggereix per a la formació, i relacionar-ho amb lectures o bé altres obres cinematogràfiques viscudes.

- Donar importància al temps de Pau.
- Valorar els gestos d'amistat.
- Valorar l'afecte i l'estimació.
- Valorar petits regals com un gran tresor.

Aprofundir sobre l'aprenentatge que ens provoca respecte de la vida quotidiana i Professional.

- Relacionats amb els ítems de més amunt i reconèixer el paper de la música com a llenguatge d'enteniment i universal.

Curiositat

El proper 17 desembre 2014 a Ypres, Bèlgica, la UEFA commemorarà el centenari de la Treva de Nadal de 1914 a les trinxeres de Flandes, en el qual té previst aixecar un monument en el mateix lloc on es va disputar l'improvisat duel futbolístic.

Michel Platini, president de la UEFA, va convidar als caps d'estat i de govern de Bèlgica, França, Alemanya, Itàlia, Irlanda i el Regne Unit argumentant que "La cerimònia de commemoració ha de retre homenatge als soldats que, fa un segle, van expressar la seva humanitat en un partit de futbol escrivint un capítol en la construcció de la unitat europea i que són un exemple a seguir per les joves generacions d'avui "

C) APLICAR A NIVELL DIDÀCTIC

- **Sentit i destinataris:** transferència a nivell formatiu: per quin tipus de curs, matèria o situació educativa seria útil aquesta pel·lícula; quins serien els destinataris; en quin escenari formatiu la treballaries.

- Suggestida per a Educació Secundària que tenen en el seu programa curricular la Primera guerra Mundial.
- **Objectius:** quins objectius de formació suggereixes i que podries aconseguir aprofundint en la visió i treball d'aquesta pel·lícula.
 - Entendre el què va significar la PGM. Les causes i les conseqüències.
 - Països que van participar.
 - Relació amb altres àrees com element de formació.
- **Contingut:** amb quin contingut de formació pedagògica, inicial o permanent consideres que pot estar relacionada. PGM.
- **Metodologia:** quines estratègies didàctiques plantejaries o aplicaries per a assolir els objectius d'aprenentatge pretesos, a partir d'aquesta pel·lícula.

Abans de veure aquesta pel·lícula conèixer algunes relacionades amb la PGM que ens apropin al que va ser veritablement i no a aquesta situació anecdòtica. Exemples:

- Novel·la: *War Horse* de Michael Morpurgo (1982)
 - Pel·lícula: *(Caballo de batalla en España y Caballo de guerra en Hispanoamérica)* (*War Horse*) Direcció: Steven Spielberg (2011) EEUU.
 - Novel·la: *Adiós a las armas (A Farewell to Arms)* de Ernest Hemingway, 1929.
 - Pel·lícula: *Adiós a las armas (A Farewell to Arms)*, Dir. Charles Vidor, 1957 EEUU.
 - Novel·la: *Los cuatro jinetes del Apocalipsis* de Vicente Blasco Ibáñez, 1916.
 - Pel·lícula: *Los cuatro jinetes del apocalipsis (Four Horsemen of the Apocalypse)* Rex Ingran, 1921, EEUU
- **Documentació:** documents o lectures de recolzament per aprofundir en l'aprenentatge. Annexes de comentaris i crítiques sobre la pel·lícula. Obra literària en que se basa.
 - (Basada en fets reals de les memòries: *Batailles de Flandres et d'Artois 1914-1918* de Yves Buffetaut y *Der kleine Frieden im großen Krieg*, de Michael Jürgs.
 - Las die mejores películas de la PGM <http://www.europapress.es/cultura/cine-00128/noticia-10-mejores-peliculas-primera-guerra-mundial-20140628081043.html>
 - La noche temàtica La PGM <http://www.rtve.es/alcarta/videos/la-noche-de-noche-primera-guerra-mundial/2644074/>

D) QÜESTIONS PER AL DEBAT

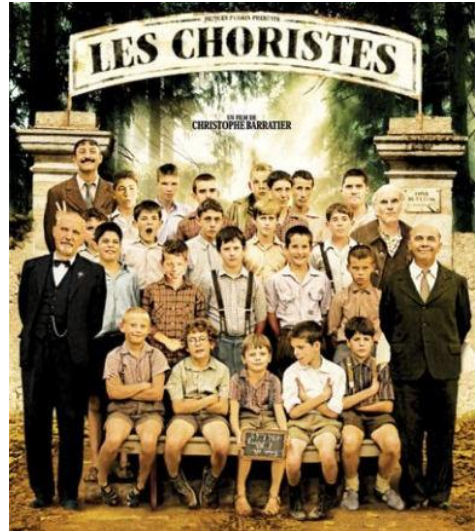
El paper de la música en aquest ambient bèl·lic i de la voluntat de tots per a que fos un instrument de treva de pau.

6.3. ELS NOIS DEL COR: RECONEIXER EL TALENT

Joan Mallart i Ramona Valls

I. FITXA TÈCNICA

- Títol: Los chicos del coro
- Títol original: Les choristes
- Direcció i guió: Christophe Barratier
- Adaptació i diàlegs: Christophe Barratier, Phillippe Lopes-Curval, Jacques Perris, Arthur Cohn i Nicolas Mauvernay
- Productors associats: Romain Le Grand, Ruth Waldburger, Gerard Jugnot
- Any de producció: 2004
- Durada: 1h 35 minuts
- Direcció de fotografia: Carlo Varini i Dominique Gentil
- Música original: Bruno Coulais
- Cor: Les Petits Chanteurs de Saint-Marc
- Intèrprets: Gerard Jugnot (Clément Mathieu); François Berleand (Rachin); Kad Merad (Chabert); Jean-Paul Bonnaire (Maxence); Marie Bunel (Violette Morhange); Paul Charieras (Regent); Carole Weiss (Comtessa); Philippe Du Janerand (Monsieur Langlois); Erick Desmarestz (Dr. Dervaux); Jean-Baptiste Maunier (Pierre Morhange); Pépinot (Maxence Perrin); Mondain (Gregory Gagnol); Corbin (Thomas Blumenthal); Le Querrec (Cyril Bernicot); Boniface (Simon Fergeot); Leclerc (Theodule Carre-Cassaigne)

Argument

El famós director d'orquestra Pierre Morhange s'assabenta a Nova York de la mort de la seva mare. Després de l'enterrament, rep la visita inesperada d'un dels seus antics companys de classe, Pépinot, que no veu des de fa més de cinquanta anys, qui li porta el diari del vigilant de l'escola Clément Mathieu.

El 1949, Clément Mathieu era un professor de música a l'atur. Accepta una feina de vigilant en un internat en el qual resideixen nois difícils i per a la seva reeducació utilitza mètodes repressius. L'internat es diu *Fond de l'Étang* (Fons de l'estany). Rachin, el director, el gestiona amb disciplina i mà de ferro, seguint el seu lema d'*Acció, reacció*. Quan un alumne comet una falta, és castigat sense pietat. Tot just arribar, Mathieu ha de castigar l'alumne que ha posat una trampa a la porta de la infermeria, ferint el bidell. S'adona que els nens necessiten comprensió i llibertat. Es posa mans a l'obra en la tasca de formar un cor i aconseguir permís del director.

A Mathieu li sap molt de greu observar els cruels mètodes de Rachin i a poc a poc, anirà manifestant la seva compassió per als interns. En els seus esforços per apropar-se als

nois descobreix com la música atrau poderosament l'interès dels alumnes, i emprèn el camí de fer servir la música per educar-los i fer-los més sensibles i cultes. Al mateix temps, transformarà les seves vides per sempre.

La pel·lícula és un dels èxits més grans de la història del cinema francès, tan sorprenent com immediat amb els seus vuit milions i de mig d'entrades en deu setmanes d'explotació.

La pel·lícula va ser difosa per primera vegada el 25 d'abril de 2006 a la televisió a France 2 i va reunir 11,5 milions de persones davant la pantalla.^[1]

Es tracta d'un remake de la pel·lícula de Jean Dréville, *La Cage aux rossignols* (1945) en la qual participaven els *Petits Chanteurs a la Croix de Bois*.

La majoria dels nens no són actors professionals i han estat seleccionats a les escoles i col·legis de la regió de Clermont-Ferrand, excepte dos, parisencs. Pel que fa a Maxence Perrin, és el fill de Jacques Perrin que obre i tanca la pel·lícula ; i Jean-Baptiste Maunier és membre de la coral dels «Petits cantants de Saint-Marc».

L'èxit de la pel·lícula va provocar a França una fascinació pel cant coral, sobretot pels cors de nens, donant un alè a aquestes formacions musicals que queien en desús.

II. MODEL ORA

A) OBSERVAR I COMPRENDRE

Els principals temes a observar i comentar són:

- Les relacions entre professors – alumnes- bidell – director
- El paper de la família (quan n'hi ha)
- La motivació per a l'aprenentatge
- Els premis i càstigs emprats, així com els resultats obtinguts
- El funcionament de l'escola en una altra època.
- Els diferents mètodes pedagògics i els fenòmens de la dinàmica de grups
- Les persones que, al llarg de la seva existència, poden ser font d'inspiració i promoure canvis importants en els seus contextos vitals
- El paper que la música i l'art en general por realitzar en cada persona

B) RELACIONAR

- Quina diferència hi ha entre l'escola abans i després de l'arribada de Clément Mathieu? Quina diferència hi ha entre els alumnes abans i després de la seva participació al cor?
- Podem considerar que Clément Mathieu ha triomfat en la seva vida, malgrat que no es vegi reconeguda la seva feina?
- Per què el professor de música fou font d'inspiració per als seus alumnes?

- La música és només útil per a la persona que la fa o també per a qui la gaudeix?
- Elaboreu una anàlisi dels personatges que dirigeixen o treballen a a institució educativa, tot explicant els seus mètodes: Clément Mathieu; el director Rachin; Chabert i el vell Maxence.
- *Si avui no és culpable ho hauria estat demà.* Valoreu aquestes paraules del director Rachin parlant de Mondain, el noi que marxa detingut, acusat de robatori. Després de valorar-les convenientment, penseu què és millor per a un educador, ser optimista o pessimista? Quin principi psicològic o quina experiència científica avala la vostra resposta?
- La comtessa lloa els *mètodes de comprensió humana* del director. Quins són, en realitat, aquest mètodes?

C) APLICAR. TRACTAMENT DIDÀCTIC

- **Sentit i destinataris:** Podria plantejar-se el visionat d'aquesta pel·lícula en algun curs de primària o secundària? En quins cursos o matèries?
- **Objectius:** Quins objectius de formació suggereixes i què podries aconseguir amb aquesta pel·lícula?
- **Contingut:** Amb quin contingut de formació pedagògica, inicial o permanent creus que pot estar relacionada?
- **Activitats suggerides:** Proposa cinc activitats didàctiques a partir de la pel·lícula, especifica el curs al qual anirien adreçades i la seva durada.
- Proposa especialment algunes activitats relacionades amb la formació musical o artística, incloent la cançó coral i la poesia
- Fes una breu relació de les cançons i poemes que més t'hagin impactat durant la teva experiència escolar a qualsevol edat. En recordes de memòria algun text sencer? Quin?
- **Metodologia:** Com plantejaries o aplicaries aquestes activitats?
- **Avaluació:** Com avaluaries els aprenentatges adquirits?

Quan vulguis, pots tornar a escoltar alguna cançó de la pel·lícula: *Vois sur ton chemin, La nuit, Caresse sur l'océan, Leur d'été, Cerf-volant, Compère Guilleri, Nous sommes de fond de l'étang.* Oh, si sabessis francès... Almenys tanca els ulls en sentir les veus...

La nuit

Jean-Philippe Rameau (1683-1764)

Oh nuit viens apporter à la terre
Le calme enchantement de ton mystère
L'ombre qui t'escorte est si douce
Si doux est le concert de tes doigts chantant
l'espérance
Si grand est ton pouvoir transformant tout en rêve
heureux

Oh nuit, oh laisses encore à la terre
Le calme enchantement de ton mystère
L'ombre qui t'escorte est si douce
Est-il une beauté aussi belle que le rêve
Est-il de vérité plus douce que l'espérance

La nit

Jean-Philippe Rameau (1683-1764)

Oh nit vine a aportar a la terra
El tranquil encantament del teu misteri
L'ombra que t'escorta és tan dolça
Tan dolç és el concert dels teus dits cantant
l'esperança
Tan gran és el teu poder que ho transforma tot
en somni feliç

Oh nit, oh deixa encara a la terra
El tranquil encantament del teu misteri
L'ombra que t'escorta és tan dolça
És una bellesa tan bella com el somni
És de veritat més dolça que l'esperança

6.4. EL PROFESOR HOLLAND O EL COMPROMÍS PER L'EDUCACIÓ

Marià Baqués, Saturnino de la Torre i Joan Mallart

Una generació

Si haguéssim d'escollir una icona que representi la generació nascuda al voltant dels 80 del segle passat, el comandament a distancia seria l'escollida. Una mirada a la vida com qui s'asseu còmodament davant el televisor i va prement el comandament per escollir en cada moment el programa que més li plagui. Una analogia del que s'esdevé en la vida: «ara em convé més això i deixo allò» amb la mateixa aparent lleugeresa de qui canvia de canal. Trio el que em sembla més oportú en cada moment de la vida.

Són postmoderns perquè participen del desencantament de la raó –una raó feble–, de la realitat fràgil i fragmentada que posa sota sospita tot horitzó que pugui venir carregar de sentit.

Apuntem només una mostra de la seva manera de viure: la vida en parella. Molt pocs han passat per la rectoria; uns quants més, per l'ajuntament; la majoria s'han posat a viure junts. Si s'han enamorat d'una altra persona, han deixat la parella que tenien. Altres són «ninis»: ni casats, ni separats.

Una generació que s'encara al repte d'educar els fills. Estan molt ben preparats. Viuen diferent. Bauman parla de «modernitat líquida» i d'«amor líquid».

La pregunta que ens fem és: quina possibilitat de compromís té aquesta generació?

Compromís i educació

La generació anterior a la suara descrita era informada per la coherència. Creien el que fos i vivien d'acord amb aquells principis. El compromís els movia. Bevien de fonts diverses però es comprometien en l'educació, l'acció social, la política, el sindicat, la religió, el país... Des de punts de partença diversos s'implicaven en la construcció d'una societat millor. Treballaven amb d'altres. I ho feien amb una perseverança que ara ens deixa admirats sense entendre massa com podien ser a tot arreu.

Ho sabem: només s'educa des del compromís. Educadors, ço és, pares, mestres, agents socials... Compromís de la persona. Una persona que camina al costat d'altres i que estableix amb ella una relació de persona a persona. Allò que en diem una relació interpersonal. Hi ha quelcom més que unes senzilles paraules: hi ha emocions, sentiments. És una comunicació de persona a persona. Un compromís que arrenca de l'altre la seva implicació en el caminar. L'altre esdevé conscient que també s'ha d'autoeducar.

Només des del compromís els valors que ens han construït seran possibles. Només així aquella generació, filla del postmodernisme, serà la baula necessària per avançar.

El professor Holland és un educador compromès

Un professor compromès amb la seva família davant l'adversitat. També compromès en el moment de compaginar la llar i el treball, a la qual se li ha d'afegir la frustració artística. També cal destacar el lliurament dels professionals del sistema educatiu nord-americà amb els llaços existents entre l'esforç i l'èxit. Educació no com a una mera transmissió de sabers, sinó com un compromís.

Fitxa de la pel·lícula

«Mr. Holland's Opus» és una pel·lícula nord-americana, de l'any 1995. Drama dirigit per Stephen Herek i produïda per Ted Field, Robert W. Cort, i Michael Nolin, amb guió de Patrick Sheane Duncan. La protagonitza Richard Dreyfuss, Glenna Headly, Olympia Dukakis, William H. Macy i Jay Thomas.

Narra la història del professor de música Glenn Holland que dedica 30 anys de la seva carrera a l'escola secundària «John F. Kennedy», a Portland –Oregon–. Cada dia estimarà més la feina de professor i esdevindrà una persona molt apreciada pels seus alumnes.

Duració de la pel·lícula, 143 minuts.

Ha estat doblada al català.

Argument

1965. Glenn Holland és un músic i compositor amb talent que no té massa èxit a la seva carrera. Es veu obligat a dedicar-se a fer classes en una *High School*. Pianista de clubs nocturns, només vol fer bé la seva feina. En acabar les classes ha de sortir de pressa. La directora de l'escola li crida l'atenció perquè no només ha de transmetre coneixements sinó també orientar els alumnes, despertant en ells interès i vocació.

Comprèn que, per guanyar-se el alumnes, ha d'incorporar noves eines, com introduir la música de rock al costat de la clàssica malgrat l'oposició inicial de la direcció. I conquereix el seu afecte.

Es compenetra amb el professor de gimnàstica, Bill, amb qui es farà amic. En canvi tindrà problemes amb l'assistent principal Gene Wolters i, en un inici, amb la directora Helen Jacobs.

La seva esposa Iris en tot moment li fa costat. En quedar embarassada agafen els estalvis d'una futura orquestració i es canvien a una casa nova. Aviat s'adonaran que el seu fill Cole –porta aquest nom en record del músic de jazz John Coltrane– té una sordesa d'un 90 per cent. Entra en conflicte amb la família ja que, en no saber com tractar la problemàtica, s'aboca als seus alumnes. Una alumna, Rowena Morgan, s'enamora d'ell i Glenn es troba davant d'un dilema.

El món es transforma amb els esdeveniments del moment –Guerra de Vietnam, moviment hippie, Beatles, revoltes socials...– La mort de John Lennon (1980) l'apropa al seu fill Cole que també aprecia la música i la professió.

1995. Glenn és acomiadat per problemes pressupostaris. Gene Wolters, el director del moment li diu que han suprimit totes les assignatures relacionades amb l'art i que ha de deixar l'escola.

Desanimat es pregunta si ha valgut la pena tant d'esforç. El comiat dels seus exalumnes el sorprèn agradablement.

Protagonistes

- Richard Dreyfuss com a Glenn Holland.
- Glenna Headly com a Iris Holland.
- Jay Thomas com a Bill Meister.
- Olympia Dukakis com a Directora Helen Jacobs.
- William H. Macy com a Vice Director (després Director) Gene Wolters.
- Alicia Witt com a estudiant Gertrude Lang.
- Joanna Gleason com a la ja adulta Governadora Gertrude Lang.
- Terrence Howard com a Louis Russ.
- Damon Whitaker com a Bobby Tidd.
- Jean Louisa Kelly com a Rowena Morgan.
- Alexandra Boyd com a Sarah Olmstead.
- Nicholas John Renner com a Coltrane «Cole» Holland (6 anys).
- Joseph Anderson com a Coltrane «Cole» Holland (15 anys).
- Anthony Natale com a Coltrane «Cole» Holland (28 anys).
- Beth Maitland com a Directora de l'Escola per a sords.
- Balthazar Getty com a Stadler.
- Jay Thomas com a professor de gimnàstica Bill.

Guió: Patrick Sheane Duncan.

Música: Michael Kamen.

Fotografia: Oliver Wood.

Producció

1995: Nominada a l'Òscar: Millor actor (Richard Dreyfuss) 1995: dues nominacions al Globus d'Or: millor actor –Richard Dreyfuss– i millor guió.

La pel·lícula fou escrita per Patrick Sheane Duncan, per la qual va rebre la nominació al Premi Globus d'Or, al millor guió. I dirigida per Stephen Herek. Dreyfuss fou nominat per a l'Òscar al millor Actor el 1996 per aquest treball i una nominació al Globus d'Or al millor actor el 1995.

Llocs de filmació: La pel·lícula fou filmada als voltants de Portland, Oregon, amb escenes d'exterior i interior a la *Ulysses S. Grant High School*.

Material d'arxiu

- Discurs de Martin Luther King, Jr.
- Robert i John F. Kennedy.
- Woodstock.
- Guerra del Vietnam.
- The Rocky Horror Picture Show.
- Saturday Night Fever.
- Stop Making Sense.
- Assassinat de John Lennon.

A la pel·lícula hi ha una partitura orquestral de Michael Kamen i moltes peces de música clàssica. Kamen també va escriure *An American Symphony*, l'obra en la qual Mr. Holland treballa en tota la pel·lícula.

Dues bandes sonores es van publicar per aquesta pel·lícula al gener de 1996. Una d'elles és de la pel·lícula original, i inclou tota la música original de Michael Kamen escrita per a la pel·lícula. El segon àlbum és una col·lecció de la música popular que apareix a la pel·lícula

- *Visions of a Sunset* – Shawn Stockman (of Boyz II Men).
- *One, Two, Three* – Len Barry.
- *A Lover's Concerto* – The Toys.
- *Keep On Running* – Spencer Davis Group.
- *Uptight (Everything's Alright)* – Stevie Wonder.
- *Imagine* – John Lennon.
- *The Pretender* – Jackson Browne.
- *Someone to Watch Over Me* – Julia Fordham.
- *I Got a Woman* – Ray Charles.
- *Beautiful Boy (Darling Boy)* – John Lennon.

- *Cole's Song* – Julian Lennon & Tim Renwick.
- *An American Symphony (Mr. Holland's Opus)* – London Metropolitan Orchestra & Michael Kamen.
- *Louie Louie* - The Kingsmen.

«The Mr. Holland's Opus Foundation»

Inspirat per la pel·lícula, el seu compositor Michael Kamen, va fundar «The Mr. Holland's Opus Foundation (MHOF)» el 1996. Volia manifestar el seu compromís pel futur de l'educació musical.

Enllaços externs

- *Mr.Holland's Opus* en internet Movie Database
- <http://www.filmaffinity.com/es/film302330.html>
- http://www.blogclasico.com/2010/03/cine-profesor-holland-mr-hollands-opus.html#.UdeOh_Eqx38
- <http://www.aplicaciones.info/utiles/util42p.htm>
- <http://filomusica.com/filo5/holland.html>
- <http://solobags.blogspot.com.ar/2011/01/glenn-holland.html>

II: El model ORA

Des del Grup d'Investigació i Assessorament Didàctic (Giad) usem el model ORA ja que ens és una eina que ens ajuda a potenciar la lectura de la realitat. (Núria Rajadell, 2012, 16 i ss)

A) Observar i comprendre

- Quin és el tema de la pel·lícula?
- I l'argument?
- Quin missatge et suggereix la pel·lícula?
- Com descriu el professor Holland? Per què creus que és com és?
- L'esposa, com la descrius? Com veu la situació del seu espòs? La seva actuació després del naixement de Cole.
- La directora de l'escola.
- Les relacions del professor amb els seus companys d'escola, com les veus?
- En la narració de la pel·lícula, quina importància té la música?
- Com veus l'escena final de la pel·lícula?
- Quina escena de la pel·lícula destacaries? Per què?
- Valors positius i negatius dels personatges.

- El llenguatge cinematogràfic: música, so, llum, color, escenes, plans cinematogràfics...

B) Relacionar i reflexionar

- Per què, malgrat ser un bon músic, el professor Holland no se'n surt professionalment?
- Quins aspectes subratllaries de la família del professor?
- I de l'ambient a l'escola?
- Com veus el paper de la direcció? Tu, en el seu lloc, com haguessis actuat?
- Quins sentiments et desvetllen el professor Holland, la seva esposa, el seu fill Cole? I els altres professors?
- Com veus la interrelació constant entre l'escola i la vida social dels Estats Units?
- Com veus la *High School*?
- El professor és acomiadat per problemes pressupostaris? Què et diu això? Quins altres professors són acomiadats?
- Hi ha assignatures de tercera a l'educació? Ho pots demanar al Ministre Wert?
- Reflexiona sobre un d'aquests temes: l'actitud del professor Holland, la resposta d'uns pares davant un fill amb problemes sensorials seriosos, la irrupció de Rowena en la vida del professor, com solucionen el problema
- Esperaves aquest final de pel·lícula?
- Què has après?
- És el professor Holland un home compromès? Pots esbrinar les causes del seu compromís?
- Què pots transferir a la teva vida? I a la vida de l'escola? I a la vida de la societat?

C) Aplicar

- **Sentit i destinataris:** Amb quin grup et plantejaries veure la pel·lícula? La passaries a pares?
- **Objectius:** Quins objectius de formació suggereixes i quins podries assolir visionant la pel·lícula?
- **Continguts:** Amb quin contingut està relacionat?
- **Activitats suggerides:** Proposa tres activitats didàctiques a partir de la pel·lícula. Especifica a quin curs van adreçades.
- **Metodologia:** Com plantejaries o aplicaries aquestes activitats?
- **Avaluació:** Avaluació dels aprenentatges adquirits.
- Altres temes didàctics que es poden tractar a partir de la pel·lícula:
- Educació i compromís.

- Per a educar, cal un compromís?
- La música a l'educació.
- La música, assignatura de tercera, companya de la plàstica?
- La sordesa. Acolliment a l'escola.
- El treball a l'escola: lloc de fugida davant els problemes personals?
- Enamorar-se d'un alumne o d'una alumna. Com ho veus? El mestre o la mestra, s'ha d'«enamorar» de l'escola?
- Relació amb els altres companys professors a l'escola. Relació amb la direcció.
- El mestre, és sempre reconegut?

Com a síntesi d'un enfocament interactiu de l'ensenyament, comenteu l'estrofa següent:

*Toca l'ànima per dins.
i en cada ésser brollarà
un desig d'aprendre
i una font d'amistat.*

6.5. EL MIRACLE DE CANDEAL, UN ALTRE MÓN ÉS POSSIBLE

Sandra Martínez, Aleycel Poulain i Paula Scherre

I. Fitxa tècnica

Títol original: El Milagro de Candéal.

Direcció: Fernando Trueba

Any: 2004

Durada: 133 min.

Guió: Fernando Trueba.

Producció: Fernando Trueba P.C. / BMG Music Spain S.A.

Fotografia: Juan Molina.

Muntatge: Carmen Frías.

Música: Carlinhos Brown i Bebo Valdés.

Gènere: Documental Musical.

Intèrprets: Carlinhos Brown, Bebo Valdés, Caetano Veloso, Marisa Monte, Gilberto Gil, Mateus, Dona Angelina, Mestre Pintado do Bongô, Patricia Marchesini, Felipe de Souza, Tita, Graciete, Pedrinho i Jair.

II. Model ORA

A) OBSERVAR I COMPENDRE

Què: (tema i argument)

El documental va ser gravat a Salvador de Bahía (Brasil), concretament a la Favela de Candéal. La història gira entorn a 4 eixos primordials: la *música*, la *solidaritat*, la *lluita* i el *treball en petit grups*. La suma de tots plegats poden canviar i millorar la vida de la comunitat que viu a la Favela. El Bebo Valdés juntament amb el Mateus, un músic de Bahía, ens porten a conèixer a Carlinhos Brown, qui ens introduirà en una comunitat molt especial: Candéal. Al barri existeixen els problemes de drogues i d'armes, però malgrat tot això n'hi ha un increïble conservatori de música i un grup de persones que toquen els tambors que fa que tot prengui color. La música és vista com la major medicina, com el motor per prendre iniciatives, on la gent poc a poc recupera les il·lusions per la vida, la felicitat, l'esperança i l'autoestima. La comunitat pensen que un "altre món és possible" a partir de les transformacions socials.

Per què: missatge que suggereix (exaltació o crítica de valors personals i socials).

L'art, expressat mitjançant la música, és considerat com el principal factor per dur a terme un canvi en la comunitat. El Carlinhos Brown va crear l'únic conservatori de música popular que existeix en Brasil. La finalitat d'aquesta, i del propi documental, és acollir, incentivar i ajudar infants, adolescents i joves per a que puguin per una banda

sortir de la misèria, i per altra que potencin la cultura i l'educació com les seves armes de transformació socio-educatives. La creativitat es posa en escena com model pel ensenyament. Al llarg del visionat, les mirades dels espectadors, dels actors i del propi director estan focalitzades en el reconeixement dels sabers, la valoració del treball "social" i col·laboratiu per fomentar el sentit de pertinença a una comunitat: Lla pròpia història és evocada en un context i a un espai particular.

On: context, ambients, situacions, i societat que descriu

Situem el documental a les periferies de la ciutat de Salvador, a la favela Candéal. Aparentment un barri conflictiu, marginal, pobre on la lluita és diària per tal de poder sobreviure, on n'hi ha una manca de serveis primaris (sanitaris; però al mateix temps és un lloc especial, un món cridat a l'evolució, al canvi, a la consciència social, en busca de la felicitat i el "benestar" esperitual.

Qui: personatges (rols, valors, situacions en les que es troben)

Carlinhos Brown (músic brasiler) ensenya al Bebo Valdés (músic cubà) el paper de la música, mostrant-li un barri on els valors més humans i no tant materials es posen en joc, on la millora d'aquest sorgeix de les necessitats i de les condicions simbòliques i existencials de la pròpia comunitat. A més potència la cultura autòctona, els orígens afroamericans, i les relacions intergeneracionals.

Com: estratègies, situacions, simbolismes que s'utilitzen

Com símbols i estratègies es fa servir la parla i l'escolta activa, les trobades i les relacions amb els altres, les presentacions musicals, els instruments i la música, el pensament crític, el moviment del cos i la participació. La resiliència com element clau en tot el documental.

Llenguatge cinematogràfic: so, llum, color, paisatges, llenguatge simbòlic, plans cinematogràfics que s'utilitzen, contrastos, ...

La llum natural conviu amb els colors, els edificis, els espais compartits; contrastats entre un caire fred amb d'altre més càlid i acollidor de sentiments i emocions que convida als espectadors a moure, a ballar i a ser crítics davant d'una realitat social "desfavorida".

B) RELACIONAR

La pel·lícula ens apropa a una realitat social d'una de les perifèries del Brasil. A través de la música i el treball comunitari promouen el desenvolupament local. Malgrat que es parla d'un context específic, aquest exemple es pot extrapolar a unes altres ciutats, països, a una altra realitat socio-política, on les desigualtats socials i educatives estan present a tot el món. L'educació és considerada com els ulls, les oïdes, el tacte i altres maners d'aprendre. La persona és capaç de construir els seus propis instruments de vivències; on es respecta els ritmes, els diferents estils d'ensenyament i aprenentatge. Al documental totes les persones aporten les seves idees, des d'uns llenguatges verbal i no verbal. Intenta ensenyar altres maneres de ser i estar al món a partir de la música i la relació amb l'altre. Per tant, n'hi ha un reconeixement de sabers, ja sigui acadèmic o no, transmetre la seva història des de l'experiència de la gent gran.

C) APLICAR A NIVELL DIDÀCTIC

Sentit i destinataris: transferència a nivell formatiu: per quin tipus de curs, matèria o situació educativa seria útil aquesta pel·lícula; quins serien els destinataris; en quin escenari formatiu la treballaries

Classes de: música, història, política, cultura, educació, ciutadania, integració social, economia... En definitiva, és una pel·lícula que es podria treballar en totes les disciplines. Els destinataris no només són adolescents, joves, adults que cursen la Secundària Obligatòria i estudien a la Universitat; sinó que va dirigida a totes les persones que s'integren i viuen en una societat, àmbit formal, no formal i empresarial.

Objectius: quins objectius de formació suggereixes i que podries aconseguir aprofundint en la visió i treball d'aquesta pel·lícula.

L'objectiu principal seria observar, investigar y reflexionar sobre les diferents cultures i realitats socio-polítiques, per tal de desenvolupar una mirada més crítica i pròxima a una situació complexa i delicada, on viuen i conviuen persones amb les seves necessitats, característiques i habilitats.

Contingut: amb quin contingut de formació pedagògica, inicial o permanent consideres que pot estar relacionada

La pel·lícula aborda continguts pedagògics integrats amb continguts, valors i actituds històrics, polítics i socials. La concepció de l'ensenyament va més enllà de l'aula, involucra a tota la ciutat; per tant, la ciutat adopta el paper d'educadora. El treball amb altres professionals i docents d'altres àrees, el rol que juga cada persona són: "l'escola de la vida". Per tant, és necessari estar obert a altres tipus de coneixement (científics i no científics), a les relacions amb els altres.

Metodologia: quines estratègies didàctiques plantejaries o aplicaries per a assolir els objectius d'aprenentatge pretesos, a partir d'aquesta pel·lícula

Una metodologia dialogada, integradora de totes les àrees del coneixement, de recerca històrica, cultural i política. On el diàleg és la base i la construcció d'accions amb els altres professionals i educadors són claus.

Documentació: documents o lectures de recolzament per aprofundir en l'aprenentatge. Annexes de comentaris i crítiques sobre la pel·lícula. Obra literària en que se basa.

Fernando Trueba al Club de la Cultura:

<http://www.clubcultura.com/clubmusica/candeal/trueba.htm>

Fotogramas, crítica de Jordi Batlle Caminal: <http://www.fotogramas.es/Peliculas/El-milagro-de-Candeal>

Reflexions del professor Marcos Santos Gómez, de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Granada:

<http://educayfilosofa.blogspot.com.es/2008/01/el-milagro-de-candeal.html>

IBGE: Instituto Brasileiro de geografia e Estatística, estadística sobre Candeal (en portugués): <http://cidades.ibge.gov.br/xtras/perfil.php?codmun=290640>

"El milagro del candeal" (llibre il·lustrat - DAVID AIROB i CARLOS GALILEA - Ed. GRIJALBO, 2004):

<http://www.casadellibro.com/buscador/busquedaLibros?lang=es&busqueda=EL%20MILAGRO%20DE%20CANDEAL&nivel=5&auto=1>

Escola fundada por Carlinhos Brown PRACATUM (en português):

<http://www.pracatum.org.br/>

D) QÜESTIONS PER AL DEBAT

- Com penseu que la música pot arribar a ajudar al desenvolupament del teu país, de la teva ciutat?
- Seria possible conèixer la seva pròpia història de vida a arrel de les vivències i experiències de la comunitat Candéal?
- Quina societat tenim? Quina societat volem? Què podem fer com a professionals (paper, funcions, accions...)? [Està clar que els petits canvis promouen grans transformacions. Comencem per lo més pròxim per poder promoure canvis en altres esferes més altes].
- Quin és el papel que juga l'estat davant de la situació social mostrada al documental? Polítiques socials, comunitàries, educatives (cap a les persones, el barri i la comunitat)?
- Com podeu integrar la vostra formació i professió amb altres professionals de diferents àrees del coneixment en un ambient educatiu? I en contextos no formals?

6.6. AMADEUS I EL DESIG PER L'EXCEL·LÈNCIA

Montse González, Adriana Díaz i Ignacio L. Jarne

I. FITXA TÈCNICA

Títol: Amadeus

Direcció: Miloš Forman.

Producció: Saul Zaentz.

Any de producció: 1984.

País: Estats Units.

Durada: 158 minuts.

Guió: Peter Shaffer.

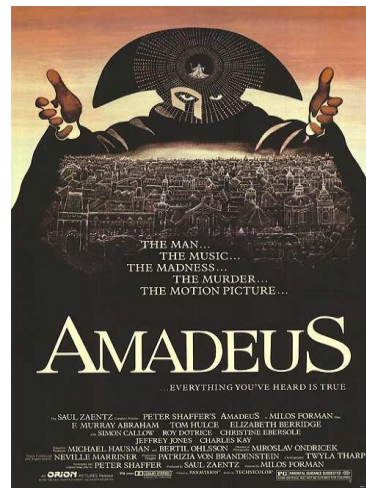
Fotografia: Miroslav Ondricek.

Música: Mozart, Pergolesi i Salieri.

Intèrprets principals: F. Murray Abraham, Tom Hulce i Elizabeth Berridge.

Muntatge: Danevic i Chandler.

Editora o distribuïdora: Warner Bros.

II. MODEL O.R.A.

A) OBSERVAR I COMPENDRE

Què:

La pel·lícula és narrada per Antonio Salieri, amic i rival secret de Mozart. Salieri, després d'admetre la culpa de la mort de Mozart i intentar suïcidar-se, és dut a un centre de salut mental on li confessa la història a un sacerdot. Salieri explica que quan era adolescent fa un pacte amb Déu, lliurant-li la seva castedat i laboriositat a canvi de convertir-lo en un músic talentós, brillant i famós com Mozart.

Anys més tard, en 1781, quan Salieri era mestre de càmera de l'emperador Josep II d'Àustria, té l'oportunitat de conèixer a Mozart i queda decebut al descobrir que el geni a qui admirava no era mes que un jove infantil, encantat, i sense maneres. Com més coneix Salieri a Mozart més creix la seva enveja i coratge cap ell. Salieri intenta de diferents maneres destruir a Mozart resultant sempre a favor de Mozart. Després de la mort del seu pare, Mozart comença la seva decadència i va empitjorant debilitat per una malaltia que l'acaba matant.

Per què:

En la pel·lícula es veu l'evolució dels valors relacionats amb l'entrega, la dedicació i el desig a l'excel·lència es porten a l'extrem obsessiu perquè s'acaben convertint en valors poc sans com l'enveja i la venjança.

On:

L'acció central passa durant l'any 1781 a Viena.

Qui:

Salieri, mestre de cambra de l'emperador Josep II d'Àustria, és reptat per ell mateix davant el talent i personalitat excèntrica del jove Mozart.

Com:

El film és una creació entre la ficció i la realitat. Encara que els personatges principals van existir, la història va ser creada com a una llegenda romàntica, inicialment destinada al teatre l'any 1979.

Llenguatge cinematogràfic:

En el llenguatge cinematogràfic de la pel·lícula es comparteix l'energia de la paraula amb la música operística de Mozart que acompanya les rutilants i espectaculars escenografies interiors i exteriors que ens ofereix Forman.

B) RELACIONAR

A més de les escenes on la rivalitat i la venjança van aclaparant els sentiments d'en Salieri, la pel·lícula formula un teló de fons on les situacions descriuen molt encertadament el món de l'art en general i dels músics en particular. Concretament fa referència a la submissió de l'art a les ordres dels estaments oficials, sense la possibilitat de guanyar-se la vida d'una manera digna.

L'art en la nostra cultura es valora molt poc i no es contempla com a una formació seriosa que fins i tot podria oferir sortides laborals. Això és perquè no tenim una educació per l'art.

L'educació per l'art treballada per diversos autors com Herbert Read ja en els anys quaranta defensaven l'art com experiència essencial per al desenvolupament integrador de l'ésser humà (Read, 2003). Així, cal entendre al subjecte en una permanent relació dinàmica i dialèctica amb el seu mitjà físic i social. L'acte educatiu pot conrear les maneres d'expressió que ens connecten amb els altres i amb nosaltres mateixos perseguint així la finalitat de l'educació: desenvolupar la singularitat i la consciència de l'individu.

C) APLICAR A NIVELL DIDÀCTIC

Sentit i destinataris:

La transferència a nivell formatiu és molt recomanable a qualsevol nivell educatiu, des de primària. Sempre per treballar relacions de persones, conflictes de rivalitat, el valor d'esforç, la idea de genialitat i l'educació per l'art.

Objectius:

Un aspecte que volem ressaltar és el valor formatiu de la pel·lícula en la que la música hi juga un llenguatge preponderant, ja sigui diegètica com extradiegètica, és a dir, ja sigui perquè la música té un valor rellevant en la realitat dels seus protagonistes com també perquè els temes musicals que caracteritzen la pel·lícula (banda sonora) impacten per la seva genialitat.

En la combinació audiovisual (veure les imatges més escoltar els sons) una percepció influeix en l'altra i la transforma: no es veu el mateix quan s'escolta; no s'escolta el mateix quan es veu (Chion, 1993). Per això és interessant en aquest cas fer exercicis del que Chion anomena *audiovisió*.

Contingut:

La pel·lícula ens mostra com l'admiració pot convertir-se en enveja i als extrems als quals una persona pot arribar per a complir els seus desitjos.

Metodologia:

A partir de l'*audiovisió* de la pel·lícula poden desenvolupar-se observacions, role playings, Phillips 6/6 per tal que l'alumnat reflexioni sobre les seves pròpies vivències i experiències d'*audiovisió* i analitzi les respostes dels personatges.

Documentació:

Película basada en una obra teatral escrita pel dramaturg britànic Peter Shaffer l'any 1979. Miloš Forman, director de la pel·lícula, va assistir a la posada en escena de Broadway l'any 1981, va quedar encantat i va proposar al director adaptar-la a la gran pantalla.

Guanyadora de molts premis; Oscar: l'any 1984 com a millor pel·lícula, millor director Miloš Forman, millor actor principal F. Murray Abraham, millor guió adaptat Peter Shaffer, millor direcció artística Brandenstein i Cerny, millor disseny de vestuari Pistek, millor maquillatge LeBlanc i Smith, millor so Berger, Scott, Boekleheide i Newman; i nominacions: al millor actor Tom Hule, millor fotografia Ondricek i millor muntatge Danevic i Chandler. En els Golden Globe: millor actor F. Murray y Mejor director.

D) QÜESTIONS PER AL DEBAT

Salieri és el músic més destacat de l'emperador Josep II d'Àustria. Lliurat plenament a la música veu qüestionat el seu protagonisme quan l'any 1781 arriba el jove Wolfgang Amadeus Mozart. La nova situació desperta la ira d'en Salieri i dedicarà tots els seus esforços per tal d'arruïnar la carrera de Mozart.

- -Com hauria d'haver gestionat el conflicte en Salieri?
- -Era possible ser un artista independent sense estar sotmès al capritx d'un príncep real o eclesiàstic?
- -Què és el mecenatge?
- -Quin paper té la música en el nostre context actual?

- -Quin paper té l'art a l'escola? Com es treballa?

BIBLIOGRAFIA

Chion, M. (1993). La audiovisión. Introducción a un análisis conjunto de la imagen y el sonido. Barcelona: Paidós.

Palomares, J. (2004). Comunicar la música. Comunicar(23), 13-16.

Piñero Gil, E. (1984). Amadeus de Peter Shaffer y según Miloš Forman. Consultat el 29/10/2014, a: <http://www.cervantesvirtual.com/obra/amadeus-de-peter-shaffer-y-segn-milos-forman-0/00a32da0-82b2-11df-acc7-002185ce6064.pdf>.

Porta, A. (1998). Cine, música y aprendizaje significativo. Comunicar(11), 106-113.

Read, H. (2003). Educación por el arte. Barcelona: Paidós.

Viquipèdia. (2014). Amadeus. Consultat el 27/10/2014, a: <http://ca.wikipedia.org/wiki/Amadeus>

6.7. QUATRE MINUTS PER DONAR UNA NOVA OPORTUNITAT

Núria Rajadell, Ruth Torres i Verónica Violant

I. FITXA TÈCNICA

- Títol original: Vier minuten
- Direcció: Chris Kraus
- Producció: Meike Kordes, Alexandra Kordes
- Any de producció: 2007
- Durada: 112 minuts
- País: Alemanya
- Guió: Chris Kraus
- Fotografia: Judith Kaufmann
- Muntatge: Uta Schmidt
- Música: Annette Focks
- Intèrprets: Monica Bleibtreu, Hannah Herzsprung, Sven Pippig, Richy Müller, Jasmin Tabatabai
- Gènere: drama
- Editora i distribuïdora: Kordes & Kordes Film

II. MODEL ORA

A) OBSERVAR I COMPENDRE

1. Què

La Sra. Krüger treballa com a professora de piano en una presó de dones des de fa molts anys. En un dels recitals descobreix el talent musical de Jenny Von Loeben, una jove i rebel reclusa, tot i que la seva relació no serà senzilla; a més, es complica amb Krüger, el vigilant amb qui la noia tindrà certs problemes, a més d'arrastrar un passat amb un pare adoptiu maltractador, abusant del seu talent musical, de la seva temprana edat i de la seva autoritat. Iniciades les sessions de piano, no manquen els enfrontaments amb companyes de cel·la o bé amb funcionaris de la presó. Tanmateix el director està convençut que pot ser una estratègia per aconseguir una major consideració del centre, tant a nivell administratiu com social. A poc a poc Jenny va perfeccionant la seva tècnica i aconsegueix guanyar diversos concursos, destacant una peça de jazz negre-els quatre minuts cedits pels policies- que deixarà bocabadat el públic de l'Òpera Nacional alemanya.

2. Per què

El ressaltat contrast entre les dues protagonistes –la professora de piano i la noia reclusa- reflecteix la importància de la seva coordinació per tal de poder arribar a assolir un comú objectiu: guanyar la final en un concurs de piano.

3. On

Es desenvolupa en un escenari hostil i molt poc agradable, com és un centre penitenciari exclusiu per a dones, amb poc aire educatiu i on es respira violència i malestar.

4. Qui

Jenny és una noia de 21 anys reclusa en un centre penitenciari per un crim que va realitzar el seu padrastre. La seva infantesa i adolescència han estat molt complicades i mostra un caràcter dur, primari i força violent, que no l'afavoreixen de cara a la seva alliberació. Posseeix però un talent musical extraordinari.

La Sra. *Krüger* és una persona d'avançada edat que exerceix com a professora de piano en una presó de dones, amb un passat dur que li ha forjat un caràcter aspre, exigent i gens empàtic. Ha dedicat tota la seva vida a tocar el piano, tot i que potser si hagués viscut moments diferents en la seva infantesa o joventut, hauria mostrat major obertura.

Mütze és un vigilant de la presó, proper a la protagonista, tot i que la seva mútua relació serà força difícil, arrel d'una forta agressió de la protagonista; fet que ell no li perdonarà.

5. Com

Malgrat hi ha diversos simbolismes i moments que provoquen la reflexió, voldríem incidir sobretot en els diferents escenaris i moments, modelats per la utilització del llenguatge, els elements decoratius característics d'un centre penitenciari, la roba dels personatges, entre d'altres; que reflecteixen la duresa de la vida en una presó de dones en contrast amb el món exterior.

6. Llenguatge cinematogràfic:

Molt centrat en uns escenaris entre reixes, elevats murs i espais de colors freds, estàtics i poc alegres; amb alguns plànols exteriors.

B). RELACIONAR

1. Interpretar l'argument i les escenes rellevants respecte el tema nuclear de la Semana

- Quan li tallen el cabell i li lliguen les mans
- Vigilant molt ferit després de l'atac violent de la reclusa
- Incendi en la cel·la i reaccions dels protagonistes (recluses, vigilant, director, ...)
- Tocar el piano en diferents moments (funeral, enregistrament, concert, ...)
- Reaccions de violència extrema (trençar el mirall, donar un cop de puny, ...)
- Estada de la noia a casa de la professora de piano.

2. Relacionar idees o escenes amb educatiu o de formació

- Discussió entre les recluses davant el suïcidi d'una companya
- Repartició d'octavetes informatives de les classes de música durant el funeral
- Reacció violenta davant la negativa del vigilant per a tocar el piano

- Intercanvi de paraules a casa de la mestra entre ambdues protagonistes
- Quan la noia es posa a tocar el piano sense permís i l'agafen i castiguen
- Quan la mestra li posa les regles.

3. Reflexionar sobre idees que suggereix per a la formació i relacionar-ho amb altres lectures o bé obres cinematogràfiques viscudes

- Val la pena esforçar-se per reconduir la vida d'una minoria de persones vulnerables
- Alguns valors no es poden oblidar: humilitat, respecte, aprendre a demanar perdó,...
- El passat genètic i familiar sempre influeix més del que ens pensem, tot i que el podem orientar de forma positiva
- La música com a estratègia de rehabilitació i inserció social
- Hem d'aportar propostes formatives, a poc a poc, tot deixant temps perquè es vagin païnt
- Importància de la cura personal en els centres penitenciaris (higiene, pudor, roba,...)
- Aprendre afavoreix superar certs prejudicis: violència als centres penitenciaris, professionals incultes, homosexualitat, racisme, interpretació de la justícia,...
- Importància d'enfortir certs valors personals: autoestima, esforç i constància de cara a assolir un objectiu, respectar el passat i intentar millorar-lo,...

4. Aprofundir sobre l'aprenentatge que ens provoca respecte de la vida quotidiana i professional

- Conèixer com és l'organització i la vida en un centre penitenciar
- La disciplina en un centre penitenciar
- Valorar la necessitat i importància de respectar-se i de millorar un mateix

C) APLICAR (TRACTAMENT DIDÀCTIC)

Des d'aquesta mirada melodramàtica, s'aborden temes d'interès històric i social, que van més enllà del propi argument. La tensa relació entre la mestra de piano i la presonera configuren un estira i arronsa entre dos móns molt diferents, caracteritzats per la diferència d'edat, les vivències del passat o les relacions amb l'entorn proper; però alhora properes pel que fa a l'esperit de superació i el concepte d'esforç i constància.

Recuperar l'art com a medi d'expressió o alliberació d'emocions que generen conflictes

1. Sentit i destinataris

De manera molt global, serà interessant la seva possible aplicabilitat en:

- Matèries: ESO (Educació per a la Ciutadania, Tutoria, Educació Musical), FP (mòdul d'Integració Social), Batxillerat (branca Artística i Humanitats), Universitat (graus i postgraus dels àmbits d'Educació, Psicologia, Humanitats).
- Destinataris: alumnat d'ESO, FP, Batxillerat, universitari; persones amb discapacitat o situacions adverses
- Escenaris: institut, facultat; centre de joves, casal; centres penitenciaris,...

2. Objectius

- Conèixer i reflexionar sobre el món penitenciari en el nostre país i a l'estranger
- Valorar la superació de la violència i la marginació, en un entorn afavoridor
- Aprofundir en el paper de l'educador en un escenari vulnerable com és el penitenciari
- Utilitzar la música com a medi d'expressió, rehabilitació i resiliència

3. Contingut

- Escenaris vulnerables
- Professionals i rols que han de desenvolupar en aquests escenaris

4. Metodologia

- Seminari de formació per part d'experts i reflexió individual i en grup al respecte
- Visionat i debat posterior sobre pel·lícules, llibres, articles... relatius a aquest tema

5. Documentació

- Web:

<http://www.vierminuten.de/start/>

<https://www.youtube.com/watch?v=rndaY-uvWRo>

- Llibres:

Biografia de Gertrud Krüger (1917-2004)

Krüger, G. (1931). Jakob van der Auwera: Ein Beitr. z. Entwickl. d. Würzburger Barockplastik. Würzburg, Phil. Diss. v.26. Juliol

- Premis:

2007. Deutscher Filmpreis: millor actriu, millor pel·lícula d'or

2006. Bavarian Film Awards: millors actrius, millor pel·lícula, millor director

2006. Jin Jue Award (Shanghai International Film Festival): millor pel·lícula

2006. Reykjavik International Film Festival: millor pel·lícula.

6.8. EL TRIOMF D'UN SOMNI O PERCEBRE LA BELLESA

Maite Bracamonte, Maria de Borja i Èlia López

I. FITXA TÈCNICA

- **Títol i títol original:** El triunfo de un sueño – August Rush (Títol original: August Rush)
- **Direcció :** Kirsten Sheridan
- **Producció:** Richard Barton Lewis
- Any de producció: 2007
- **Durada:** 102 minuts
- **Guió:** Nick Castle, James V. Hart i Paul Castro
- **Fotografia:** John Mathieson
- **Muntatge:** William Steinkamp
- **Música:** Mark Mancina i Hans Zimmer (temes addicionals)
- **Intèrprets:** Freddie Highmore, Keri Russell, Jonathan Rhys-Meyers, Robin Williams, Terrence Howard y William Sadler
- **Editora o distribuïdora:** Warner Bros.

August Rush, és un orfe i prodigi musical d'11 anys, que és el fruit d'un breu encontre entre un jove irlandès anomenat Louis y Lyla, una jove xelista. Quan la parella se separa després del breu encontre, Lyla està embarassada. Quan Lyla té un accident, el seu pare li fa creure que el nadó ha mort, però l'avi ha deixat a l'infant a un orfenat. August s'escapa de l'orfenat cap a Nova York, a la cerca dels seus pares i s'involucra amb un grup de joves músics que toquen pel carrer, sota la tutela de Wizard, un perillós i misteriós benefactor.

En relació a nominacions de la pel·lícula

- Va ser nominada als premis Òscar, l'any 2007, en la categoria de millor cançó original: "Raise It Up"

II. EL MODEL O.R.A.

AI OBSERVAR I COMPRENDRE

- Quin és el missatge que creus que hi ha en aquesta pel·lícula?
- Quin context, ambient, situacions i societat descriu la pel·lícula?
- Com s'estableixen les relacions entre el jove protagonista, August i les persones del seu entorn?

- Quins trets diferencials té August?
- Quines idees o aspectes educatius o de formació suggereix la pel·lícula?
- Quins aspectes educatius, a l'orfenat, al carrer o en família faciliten el normal desenvolupament i la convivència sostenible del protagonista?
- Quines estratègies, situacions o simbolismes utilitza?
- Quina creus que és la intenció d'aquesta pel·lícula?
- Què creus que vol aconseguir?

B) RELACIONAR

- Com interpretes l'argument i les escenes rellevants en relació al tema i missatge de la Setmana de Cinema Formatiu?
- Creus que actualment es pot donar una situació com la que es mostra a la pel·lícula?
- Creus que una situació així és possible i per què?
- Creus que hi ha alguns fets, escenes o idees que es poden relacionar amb accions, valors, aspectes educatius o de formació?
- Quines idees t'ha suggerit per aplicar al món educatiu?
- Creus que es pot relacionar aquesta pel·lícula amb lectures realitzades o amb altres pel·lícules que has vist?
- Què podem aprendre d'aquesta pel·lícula per a la vida quotidiana o professional?

C) APLICAR. TRACTAMENT DIDÀCTIC

- Per quin tipus de cicle, curs, matèria, trobada, xerrada, ambient, situació o grup de persones seria útil aquesta pel·lícula?
- Qui serien els destinataris?
- En quines situacions formatives la projectaries?
- Quins objectius de formació suggereixes i que podries aconseguir visionant aquesta pel·lícula?
- Amb quin contingut de formació pedagògica, inicial o permanent creus que pot estar relacionada?
- En relació a la música, que n'opineu de la fusió entre el clàssic i el rock?
- Es va fer un experiment social en l'estació de metro de Washington, un violinista va interpretar sis peces de Bach durant una hora. En aquest temps, aproximadament unes 2000 persones van passar pel seu costat. Alguns li van donar diners i altres, molts li van ignorar. Ningú sabia, ni les autoritats del metro que el violinista era Joshua Bell, considerat un dels millors violinistes del món i que va tocar un violí de 3, 5 milions de dòlars. Algunes preguntes plantejades en aquest experiment van ser:

Percebem la bellesa en un lloc inesperat?; Podem reconèixer el talent en un context inesperat? Què n'opineu?

- En relació a l'educador social que apareix en aquesta pel·lícula. Quines serien les funcions i competències de l'educador social? Poden coincidir o no amb les funcions i competències del professorat?
- El protagonista, August té una situació vital diversa en àmbits diferents: a l'orfenat, al carrer, a la escola Juilliard (en anglès, The Juilliard School)...Com creieu que se sent en cada un d'aquests entorns? Quins factors i quines competències desenvolupa en cada un d'aquests entorns? Quins canvis observeu en el protagonista?
- Creus que el protagonista té un gran objectiu vital? Creus que assolix l'objectiu?
- El compositor Mark Mancina va comentar que va crear la música de la pel·lícula durant el propi rodatge i va comentar el següent: "Era bastant intimidant perquè els temes musicals havien d'entrar en simbiosi per crear, finalment, una peça coherent. Per tant, vaig treballar al revés, creant primer la música final i després vaig compondre tota aquella que s'escolta individualment. En total, crec que he tingut que crear 70 versions diferents d'aquest conjunt. Per establir un vincle entre els tres personatges, he utilitzat un tema de tres notes que s'escolten en diferents moments de la història. Aquest tema és part d'un conjunt que incorpora la música i les vibracions del que sent August al seu voltant". Què n'opineu?
- Quines activitats suggereixes?
- Com ho plantejaries o aplicaries?
- Per aprofundir, quines pel·lícules, lectures o quins altres documents utilitzaries?
- Quins comentaris i crítiques han hagut de la pel·lícula ?
- La música té un valor únic en la espècie humana, a nivell antropològic, cultural, artístic, social, individual, i també a nivell educatiu, escolar, lleure, etc. Els països que més cura tenen i més es preocupen de l'educació integral de la ciutadania tenen la música com una àrea important de la formació, els infants es posen a cantar i a tocar un instrument, si més no, de manera generalitzada. Hi ha música més oficial, més institucionalitzada i música popular d'artistes que toquen al carrer. Què passa al nostre país? Què diu la llei LOMCE (Llei Orgànica per a la Millora de la Qualitat Educativa o Llei "Wert"? (L'assignatura de música a Primària es convertirà en optativa i l'eliminarà dels currículums, quan la música ajuda a l'aprenentatge d'altres assignatures i potencia la creativitat i les intel·ligències). Què n'opineu?
- Una bona música, una bona banda sonora pot ser molt més que complement de la pel·lícula, pot arribar a tenir tanta importància com la imatge. En ocasions és un fil conductor de l'argument en profunda simbiosi amb la imatge. Què n'opineu?
- Actualment els grans compositors troben en el cinema una possibilitat de desenvolupar el seu art i la seva creativitat. Queda patent amb els corresponents premis i gallardons que és donen a nivell nacional i internacional. Què n'opineu?

QÜESTIONS PER AL DEBAT

- Què vol dir triomfar?

- És important per a mi triomfar?
- Quins valors donen sentit a la nostra vida?
- Èxit professional i èxit a la vida, què és important?
- La música, quin paper té a les nostres vides?
- Ser talentós és garantia d'èxit?
- Hem conegut a persones que ens han fet somiar i veure la vida de diferent manera?
- La il·lusió és una emoció important per al nostre camí professional i de vida?
- La pel·lícula m'ha recordat alguna situació viscuda o coneguda?
- La resiliència del protagonista, August és possible?

BIBLIOGRAFIA

Cyrulnik, Boris (2002). *Los patitos feos. La resiliencia. Una infancia infeliz no detemina la vida*. Barcelona: Gedisa.

De la Torre, Saturnino (coord.) (1996). *El cine formativo: Una estrategia innovadora para los docentes*. Barcelona: Octaedro.

Webs

- <http://www.filmaffinity.com>
- <http://labutaca.net>
- <http://es.wikipedia.org>
- <http://www.taringa.net>

6.9. EL QUARTET: AUTOESTIMA, SOLEDAT I VELLESA

Àngels Renom, Immaculada Bordas, Urgell Poch i Núria Fustier

I. FITXA TÈCNICA

- Títol i títol original: El cuartet (Quartet)
- **Direcció:** Dustin Hoffman
- **Producció:** Finola Dwyer i Stewart Mackinnon.
- Any i país de producció: 2012. Regne Unit
- **Durada:** 98 m.
- **Guió:** Ronald Harwood
- **Fotografia:** John de Borman
- **Muntatge:** Barney Pilling
- **Música:** Dario Marianelli
- **Intèrprets:** Maggie Smith, Tom Courtnay, Billy Connolly, Pauline Collins, Michael Gambon, Sheridan Smith, Trevor Peacock, Michael Byrne, Eline Powell, Luke Newberry.
- **Editora:** Vértigo Films

II. EI MODEL ORA

A) OBSERVAR I COMPRENDRE

Dustin Hoffman és un dels actors que va ajudar, amb la seva arribada a Hollywood, a consolidar una nova manera de fer cinema. Va néixer a Los Angeles i va iniciarels seus estudis al Santa Mónica College i va passar a la Pasadena Playhouse; després es va traslladar a New York per seguir estudiant amb Lee Strasberg. És un dels actors més premiats: ha estat nominat 7 vegades als premis Oscar, que guanyat dues vegades com a millor actor; també ha rebut 6 Globus d'Or i 4 BAFTA; darrerament va rebre el Premi Donostia, el 2012, a la seva carrera. Amb la pel·lícula "Quartet", Dustin Hoffman debuta en la direcció.

Tema i argument (què)

La pel·lícula es desenvolupa a la residència de gent gran Beecham House, on hi viuen cantants i músics jubilats. En les primeres imatges ja veiem aspectes de la vida quotidiana, activitats que realitzen, projectes... També ens adonem dels problemes que comporta el fer-se gran, i de com, cadascun, intenta adaptar-se i sobreposar-se a la pròpia realitat que comporta el pas dels anys. En el moment en que es desenvolupa la pel·lícula estan intentant organitzar, com cada any, un concert per obtenir diners que els permeti mantenir la Beecham House.

Entre els residents hi ha en Reg (T.Courtenay), en Wilf (B.Connolly) i la Cissy (P. Collins) que varen formar part d'un quartet amb grans èxits mundials. Un dia es rumoreja que vindrà un nou hoste, molt famós. Els tres companys es queden atònits al veure entrara la que fou la seva companya del quartet, la Jean (Maggie Smith). Ella, que és una persona amb un gran *ego*, els va deixar per emprendre la seva carrera com a solista, la qual cosa va acabar amb la gran amistat que hi havia entre ells i, també, amb el seu matrimoni amb en Reg.

La pel·lícula ens retrata a cadascun dels personatges, entre els records, les ferides obertes i que no s'han cicatritzat, les bones estones passades, les situacions actuals i la superació. Ser gran implica mancances, altres perspectives de la realitat i de l'entorn; també significa anar aprenent per anar superant altres aspectes i assumir-ne de nous. Tots ells, en aquest tarannà, no renuncien a tenir una vida activa.

Dustin Hoffman retrata la realitat de la vellesa en un àmbit professional molt específic: l'àmbit de la música.

Missatge que suggereix (el per què de la pel·lícula)

La pel·lícula dona a conèixer la realitat quotidiana individual i de convivència de la gent gran. També ens indica la importància de tenir un objectiu a aconseguir. La capacitat de superació/renúncia repetit en la història de la pel·lícula molt propi en les persones grans.

Context, ambients, situacions y societat que descriu (on es porta a terme)

El grup social protagonista de l'acció és molt minoritari: societat anglesa, alt nivell cultural, excèntrica en alguns casos i amb factors extrems de caracterologia. Són rellevants els aspectes d'individualitat personal i de relació en el grup.

Rols, valors, situacions... (qui)

Presenta la personalitat i projecció personal i social de la gent gran fent incidència en els protagonistes.

Estratègies, situacions, simbolismes s'utilitzen (com)

Presentació d'escenes específiques: assaig, la arribada de la Jean, el festival entre altres

So, llum, color, paisatges,...plans cinematogràfics...(llenguatge cinematogràfic)

Primers plans: escena a la terrassa, cares, dits tocant piano....; diferents tipus de paisatge; fotografia de la residència i música;... etc...

B) RELACIONAR

Escenes rellevants respecte al tema nuclear de la Setmana de Cinema Formatiu

Tota la pel·lícula està relacionada amb música i l'autoaprenentatge en el àmbit de les persones grans en un projecte de convivència. La vida d'aquestes persones, altament egocèntriques en la seva majoria, han d'aprendre a convida i comunicar-se i, al mateix temps, assumir les mancances que la vellesa comporta i aprendre noves formes de comportament, de fer, d'estar.

Relacionar idees o escenes amb aspectes educatius o de formació

La metgessa com a persona que orienta, explica, protegeix, cuida. La correcció de les errates. L'avaluació dels companys en l'acte de cantar o en altres situacions. L'autoestima. La soletat.

Reflexionar sobre idees que suggereix per a la formació i relacionar-ho amb lectures o bé altres obres cinematogràfiques viscudes.

Comparació dels diferents personatges de la pel·lícula amb altres de altres films (veure algunes pel·lícules en l'apartat de filmografia.) o de novel·les o d'escrits..... Considerar: la personalitat, els caràcters, les pèrdues, la degradació, la dependència, la persona que està al costat, el/la cuidador/a, els problemes que sorgeixen, las rutines

Aprofundir sobre l'aprenentatge que ens provoca respecte de la vida quotidiana i professional.

C) APLICAR A NIVELL DIDÀCTIC

Sentit i destinatari

Per quin col·lectiu consideres que seria adient aquesta pel·lícula?; Per a treballar quins temes?

Objectius

Amb quin objectiu/s suggereixes utilitzar aquest film en el grup de treball? Consideres com a objectius formar millor els sentiments, les actituds, els valors amb aquesta pel·lícula?; O bé prioritziaries la perspectiva sociològica i d'organització social?

Contingut

Quins temes es podrien treballar gràcies al contingut d'aquesta pel·lícula? Parlar de conceptes com la "superació", la "resiliència", "la qualitat de vida", "realitzar vida activa considerant les pròpies limitacions"? Considerar els valors, les actituds, els hàbits en les persones grans? O introduir les relacions entre-generacions?

Metodologia

Com treballaries la pel·lícula i quines activitats en resultarien (fòrums, debats, activitats prèvies o posteriors)?

Documentació

Quins document, lectures, visites a centres, activitats.... consideres que serien les adients per aprofundir l'aprenentatge del tema proposat? Posa exemples. Com consideres que tracten els mitjans de comunicació el tema de la gent gran?

DI QÜESTIONS PER AL DEBAT

- La pel·lícula es un bon recurs i base de debat en relació als teus estudis i per la teva sortida laboral?

- Què t'aporta personalment?
- Realitat vs. irrealitat: és realista el plantejament que fa la pel·lícula? Què et sembla irreal i per què?
- La societat està preparada per acollir i tractar a la gent gran (persones, institucions, associacions.....)?
- Cadascú té un personatge dintre seu? Aquest té a veure amb els diferents rols?
- Reflexiona: Pèrdues i optimització... una realitat de la vellesa?

Algunes opinions periodístiques:

"Sonreí a lo largo de esta película divertida, conmovedora e inspiradora en la que los talentos, los egos y los temperamentos bailan al tiempo de la música" Louise Keller: Urbancinefile

"El humor es irónico, el drama es íntimo y el ritmo del montaje nos lleva a un satisfactorio final" Andrew L. Urban: Urbancinefile

'El cuarteto' es principalmente un filme de actores, que juega con la fuerza de Hoffman - como actor que sabe cuándo dar espacio para respirar y cuándo apretar el cinturón al excelente reparto" Betsy Sharkey: Los Angeles Times

"Terriblemente empalagosa y cursi" Mary F. Pols: Time

"Película, blanca, convencional, agradable, pero con nula capacidad de riesgo, se beneficia sobre todo de su plantel interpretativo (...) [Hoffman] no acaba de encontrar la poética visual que buscaba" Javier Ocaña: Diario El País

"Pequeña, teatral, muy «british» (...) aunque sea sólo de vez en cuando, se agradece una película que muestre a los ancianos con ganas de dar aun elegantemente guerra" Carmen L. Lobo: Diario La Razón

BIBLIOGRAFIA SOBRE EL TEMA

- Amorós, P. et al. (2006) *Construyendo futuro: las personas mayores, una fuerza emergente*. Madrid: Alianza
- Aznar Díaz, I.; Fernández Martín, F.; Hinojo Lucena, F. (Coord). (2005) *Teoría i praxis en la formación integral de las personas mayores: una visión interdisciplinar*. Badajoz: abecedario
- Benito Vallejo, J. (2005), *Cuerpo, mente, comunicación: bienestar integral en las personas mayores*. Salamanca: Amaru.
- Berkman, B.; D'Ambruso, S. (2006) *Handbook of social work in health and aging*. Oxford: Oxford University Press.
- Bermejo, L. (2010) *Envejecimiento activo y actividades socioeducativas con personas mayores: guía de buenas prácticas*. Buenos Aires: Panamericana
- Blazquez Martín, D. (Ed) (2006), *Los derechos de las personas mayores: perspectivas sociales, jurídicas, políticas y filosóficas*. Madrid: Dykinson.
- Bowling, Ann (2005), *Ageingwell : quality of life in oldage*. Maidenhead: Open University.
- Calero, M.D. (2006), *La plasticidad cognitiva en la vejez*. Barcelona: Octaedro

- Gramunt, N. i altri. (2010), *Viu l'envellimentactiu: memòria i altres reptesquotidians*. Barcelona: Obra Social Fundació La Caixa.
- Rodríguez Cabrero, G. y otros. (2013), *Las personas mayores que vienen: autonomía, solidaridad y participación social*. Madrid: Fundación Pílares para la Autonomía Personal.
- Serna, I. de la (2003) *La vejez desconocida: una mirada desde la biología a la cultura*. Barcelona: Díaz de Santos.
- Tobio, C.; Agulló, M.S.; Gómez, M.V.; Martín, M.T. (2010) *El cuidado de las personas. Un reto para el siglo XXI*. Barcelona: Obra Social Fundació La Caixa. Col. Estudios Sociales.

FILMOGRAFIA DEL TEMA

- “La última primavera”(2004) Anglaterra. Direc.: Ch. Dance
- “Tomates verdes fritos” (1991) EEUU. Direc.: J. Avnet
- “Lugares comunes” (2002) Argentina. Direc.: Aristarain
- “Sang Woo y su abuela”(2002) Corea Sur. Direc.:L.Jeon-Hyang
- “El hijo de la novia”(2001) Argentina. Direc.: J.J. Campanella

ALGUNES NOVEL·LES DE TEMÀTICA “GENT GRAN”

- Muro, N. (2011), *Esa loca llamada tercera edad*. Madrid: Edit.GranVia.
- Regàs, R. (2006), *Diari d'una àvia d'estiu*. Barcelona: Planeta.
- Jonasson, J. (2012), *El abuelo que saltó por la ventana y se largó*. Barcelona: Salamandra.

25è aniversari de la Convenció dels Drets dels Infants

Des de Save the Children hem creat l'Himne de la Infància que difondrem al voltant del **20 de novembre en motiu de la celebració del 25è aniversari de la Convenció sobre els Drets dels Infants de les Nacions Unides.**

Catalunya compromesa amb la infància

Amb això Catalunya serà la primera a tenir un himne de la Infància.

Aquest projecte està **finançat per la Generalitat de Catalunya (Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament)** i ho estem portant a terme amb el **Departament d'Ensenyament** que difondrà l'Himne a totes les escoles primàries i secundàries que tinguin una Coral, o sigui 320 centres educatius catalans.

Difusió de l'Himne

Participen en aquest Projecte

- Departament d'Ensenyament- Generalitat de Catalunya
- Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència - Generalitat de Catalunya
- Escola Superior de Música de Catalunya- ESMUC
- Escola Oriol Martorell
- 120 Instituts
- 200 escoles primàries
- Tots els conservatoris de música de Catalunya
- Corals adults catalanes de primer nivell
- Ajuntaments (Lleida, Terrassa, BCN)
- Famílies

Calendari del projecte

L'Himne el canta una Coral d'Infants, de l'escola de música Oriol Martorell, els músics venen de l'ESMUC, i hi participen també, en la seva difusió, altres Corals d'adults que van participar a l'Oh Happy Days de l'any passat.

Principis de novembre: Difusió online de l'himne la web a través de la pàgina web www.himnedelainfancia.cat

16, 20, 22 de novembre i 21 de desembre 2014 organització dels baby picnics, concert-tallers familiars de difusió de l'Himne.

Objectius del projecte

- Celebrar el 25é aniversari de la Convenció sobre els Drets dels Infants de les Nacions Unides.
- Difondre l'Himne de la Infància creat per Save the Children.
- Donar a conèixer els Drets dels Infants.
- Sensibilitzar la societat catalana, i més directament les famílies, sobre les situacions de vulneració i promoció d'aquests Drets.

Himne de la infància

A través del seu programa de Promoció i Defensa dels Drets dels Infants, Save the Children ha creat, conjuntament amb els infants participants al programa, l'Himne de la Infància anomenat "I tant de bo". El projecte "Suma la teva veu a l'Himne de la Infància" vol difondre aquest Himne per donar a conèixer els Drets dels Infants en motiu de la commemoració del 25é aniversari de la Convenció dels Drets dels Infants de les Nacions Unides i Unir a totes les famílies catalanes sota el mateix Himne a favor dels Drets dels Infants. El projecte comporta 3 activitats generals:

- 1- Organització de los Baby picnics, concert-tallers familiars
- 2- Creació de la "Coral més gran de Catalunya"
- 3- Difusió de l'Himne als centres educatius catalans.

Qui ho organitza?

"Suma la teva veu a l'Himne de la Infància" és un projecte portat a terme conjuntament per la **Fundació Save the Children**, que treballa per la promoció i defensa dels Drets dels Infants arreu del món, i la **Fundació The Love Comes**, que té com a objectius principals conscienciar i educar la ciutadania a través d'accions creatives rellevants i que apelen al sentiment de responsabilitat de les persones.

Qui col·labora?

En les diferents fases del projecte col·laboraran centres educatius, administracions, i corals. De manera més concreta, pel que fa dels Baby picnics, es convidarà una o més Corals, infantils o adultes, que prèviament hauran après l'Himne, perquè l'interpretin i realitzin un concert amb altres cançons dels seus repertoris.

Amb quina finalitat?

Els objectius d'aquest projecte són:

- Donar a conèixer els Drets dels Infants.
- Sensibilitzar la societat catalana, i més directament les famílies, sobre les situacions de vulneració i promoció d'aquests Drets.
- Celebrar el 25é aniversari de la Convenció sobre els Drets dels Infants de les Nacions Unides.
- Difondre l'Himne de la Infància creat per Save the Children.

Què són els Baby picnics, Concert-tallers familiars?

A través d'esdeveniments participatius i creatius en els quals les famílies comparteixen una estona única entre pares/mares i fills/filles al voltant del cant i de la música, les famílies coneixeran els drets dels Infants i rebran informació sobre les situacions de vulneració i de promoció d'aquests Drets. Estaran acompanyades d'una Coral que els ensenyarà a cantar l'Himne de la Infància i donarà un concert, interpretarà la seva versió de l'Himne de la Infància afegint-hi temes del seu repertori propi. Es tracta d'una

activitat que proposa als infants i a les seves mares i pares celebrar conjunts el 25é aniversari de la Convenció sobre els Drets dels Infants de les Nacions Unides. Els concert-tallers tindran lloc al voltant dels mesos de novembre i desembre 2014, en diferents espais públics de les províncies de Barcelona, Lleida i Tarragona.

Públic: Dirigit a famílies amb fills i filles de 3 a 12 anys.

Estructura: Durada aproximada 2 hores

- 1 hora: Tallers de cant per als infants de 6 a 12anys, i de dibuix per als més petits (3-5 anys)
- 1 hora: Concert de la/les Corals o escoles, i tornada cantada conjuntament amb els infants i adults que hauran participat al taller.
- *OPCIONAL:* Picnic (opcional, les persones que ho desitgin, poden portar el seu bocata)

Espais i dates previstes

Barcelona

Festa de celebració del 25é aniversari de la Convenció sobre els Drets dels Infants amb la Xarxa dels Drets dels Infants de la ciutat de Barcelona.

Coral participant: Coral·lí

Lloc: Estació del Nord.

Data: 16 de Novembre 2014.

Horari: 10.30-14h

Lleida

Festa de la Solidaritat amb la FAPAC.

Lloc: Camps Elisis.

Coral participant: Zetzania

Data: 22 de Novembre.

Horari:10-14h

Tortosa

Concert Flumine

Coral participant: Flumine

Lloc: Església del Roser, Tortosa.

Data: 21/12/14

Horari: 20.30h

Terrassa

Festa de celebració del Dia dels Drets Humans amb Ajuntament de Terrassa.

Lloc: Via Pública (Davant Mercat municipal), Terrassa.

Data: 10 de Desembre. Horari: a concretar.

Desenvolupament dels Baby picnics concert-tallers

1r) TALLERS SIMULTANIS

La primera activitat són els tallers familiars. Es crearan tallers de cant, animats per un/a monitora musical, i on els infants (6-21 anys) i els seus pares i mares aprendran l'Himne, a través d'una metodologia divertida i participativa.

Per als més petits (3-5 anys), s'organitzarà un taller de dibuixos sobre els Drets.

**Durant el taller, l'ús de les xarxes serà imprescindible per a què l'acte esdevingui viral: gravació dels assajos en vídeo amb el mòbil i actualització Facebook, twitter (creació d'un hashtag propi), entre d'altres.*

2n) CONCERT

El concert s'iniciarà o es tancarà amb la interpretació de l'Himne cantada pels nens/es i famílies que hauran participat als tallers de cant, i es comptarà amb la participació de la/les Corals convidades que, a més de cantar la seva versió de l'Himne, interpretarà el seu repertori propi.

Segons els mitjans tècnics disponibles es podria projectar els dibuixos fets per als infants petits durant els tallers previs.

Finalment, si fos possible, es podria projectar els videoclips de Rap sobre els Drets dels Infants creats per 2 Instituts de Barcelona.

La Coral més gran de Catalunya

Per donar ressò a l'Himne de la Infància es crearà una web que farà difusió de les activitats del projecte a més de ser un espai on les escoles, corals, i altres col·lectius, puguin penjar la seva interpretació de l'Himne. L'objectiu d'aquesta web serà de crear la "Coral més gran de Catalunya" amb les versions penjades pels diferents participants.

Per participar-hi les escoles i corals participants hauran de:

1. Enviar la fitxa de participació degudament completada a Save the Children.
2. Penjar la seva versió de l'Himne a la web creada per aquest propòsit.
3. Participar, si fos possible, al concert que s'organitzarà a la localitat més propera.
4. Al juny 2014 es tancarà el projecte i s'editarà un audiovisual amb totes les versions rebudes que juntes formaran la "Coral més gran de Catalunya".

Difusió de l'Himne a les escoles

El projecte "Suma la teva veu a l'Himne de la Infància" compta amb el suport de la Generalitat de Catalunya i amb la col·laboració del Departament d'Ensenyament que s'encarregarà de difondre l'Himne als centres educatius.

Difusió i pla de comunicació del projecte

El projecte compta amb una part important de comunicació perquè el procés de difusió de l'Himne de la infància sigui molt participatiu. Per això es crearan diferents eines per donar viralitat al projecte:

- Microsite/Facebook: informacions sobre els concerts, les corals i escoles participants, i les cançons que hauran de ser votades, difusió de l'Himne.
- Mitjans tradicionals: Agenda dels concerts en la premsa locals i difusió de l'iniciativa de la creació de l'Himne. Difusió de l'Himne en Radio/TV/Prensa locals.

HIMNE DE LA INFÀNCIA

coordina Save The Children

I TAN DE BO

Per tot arreu i per tot el món
les nenes i els nens venim amb il·lusió
Portem a la motxilla la nostra Convenció
i a les butxaques rialles i cançons

*I tan de bo, que sigui així,
I tant de bo, segur que sí!
I som aquí, ara i aquí,
l'endemà ja arribarà
Les nenes i els nens d'aquí i d'allà (2X)*

Per tot això, diu la Convenció:
Tenim dret a viure una vida digna
Nens i nenes tenim dret a la salut
I a no ser mai discriminats

*I tant de bo, que sigui així,
I tant de bo, segur que sí!
I som aquí, ara i aquí,
l'endemà ja arribarà
Les nenes i els nens d'aquí i d'allà (2X)*

Per tot, això, diu la Convenció:
Nens i nenes tenim dret a l'educació
Tenim dret a jugar i ser escoltats
però sobre tot a ser estimats

*I tant de bo, que sigui així,
I tant de bo, segur que sí!
I som aquí, ara i aquí,
l'endemà ja arribarà
Les nenes i els nens d'aquí i d'allà (2X)*

Lletra: Maria del Rosario Hidalgo Castrejón i Save the Children